

**Universitat de les
Illes Balears**

Facultat d'Educació

Memòria del Treball de Fi de Grau

La narració oral a l'Educació Infantil: pautes i propostes

Marta Enrich Serra

Grau d'Educació Infantil

Any acadèmic 2014-15

DNI de l'alumne: 41744272P

Treball tutelat per Caterina Valriu Llinàs
Departament de Filologia i Llengua Catalana

L'autor autoritza l'accés públic a aquest Treball de Fi de Grau.

Paraules clau del treball:

Literatura infantil, narració contes, criteris selecció, recursos complementaris i activitats

Resum

En aquest treball sobre la narració oral a l'Educació Infantil s'exposa, en primer lloc, el perquè de la importància d'explicar contes en aquesta etapa del desenvolupament humà. Un cop establertes les raons de la significació del tema, es recullen una sèrie de pautes per tal de guiar al mestre en la seva tasca com a narrador. D'altra banda, amb la inquietud de trobar bona literatura per als infants, s'esmenten alguns criteris de selecció, que ens conduiran a trobar exemplars destinats a captar l'atenció dels menuts. A més, atesos que la veu és un instrument que pot ser acompanyat, es presenten alguns recursos complementaris que poden guarnir la narració i fer-la més atractiva a ulls dels petits. Per últim, aprofitant l'interès que suscita l'explicació de contes a l'aula, es realitza una proposta d'activitats didàctiques dirigides al treball de l'expressió i el llenguatge oral.

Paraules clau

Literatura infantil, narració contes, criteris selecció, recursos complementaris i activitats.

Abstract

This work talks about storytelling in Pre-school Education. Firstly, it is exposed the importance of storytelling at this stage of human development. Afterwards, there are some norms to guide the teacher in his role as narrator. To finding good literature for children, there are some rules mentioned that are going to be useful to capture the attention of kids. In addition, there are presented some additional resources that can adorn the storytelling and make it more beautiful for kids. Finally, taking advantage that storytelling is so attractive for children, there are suggestions of activities aimed to practice language and oral expression.

Key words

Children's literature, storytelling, criteria to choose, complementary resources and activities.

ÍNDEX

1-	INTRODUCCIÓ	5
1.1.	Descripció i justificació del tema elegit.....	5
1.2.	Objectius	8
1.3.	Metodologia	8
1.4.	Sobre la bibliografia.....	10
2-	ESTRUCTURA DE CONTINGUTS.....	12
3-	DESENVOLUPAMENT DE CONTINGUTS.....	13
3.1.	La narració oral de contes	13
3.1.1.	Què és un conte en essència.	13
3.1.2.	Els orígens del conte narrat.	13
3.2.	El perquè de contar contes a l'Educació Infantil	14
3.2.1.	Beneficis del conte narrat.	14
3.2.2.	Beneficis de la narració vs. la lectura en veu alta.....	19
3.2.3.	El valor educatiu del conte explicat.....	21
3.3.	Com explicar contes perquè arribin als infants.....	23
3.3.1.	Primer: tenir una història.	24
3.3.2.	Segon: tenir ganes de contar.	25
3.3.3.	Tercer: prendre consciència de les pròpies característiques.	26
3.3.4.	Quart: controlar l'esdevenir de la narració.	28
3.3.5.	Cinquè: controlar les condicions físiques de l'espai.	30
3.3.6.	Sisè: planificar altres aspectes a tenir en compte.	30
3.4.	Com seleccionar els contes per explicar als infants.....	31
3.4.1.	Qualitats que haurien de tenir els contes per agradar als infants.....	31
3.4.2.	Els gustos dels infants.	33
3.4.3.	Les pors adultes davant la selecció.....	34
3.4.4.	Les il·lustracions.	35
3.4.5.	La pista clau.....	35
3.4.6.	Exemples de contes literaris —format àlbum— de qualitat.....	36
3.5.	Recursos complementaris per a la narració de contes	39
3.6.	Activitats didàctiques a partir de la narració oral	42

3.6.1.	Activitats per al primer cicle d'Educació Infantil.	43
3.6.2.	Activitats per al segon cicle d'Educació infantil.	45
4-	CONCLUSIONS.....	48
5-	REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES.....	51
	ANNEX A- DADES I JUSTIFICACIÓ DELS CONTES ÀLBUM SELECCIONATS	54
	ANNEX B - RECURSOS COMPLEMENTARIS UTILITZATS A L'AULA	79
	ANNEX C- ACTIVITATS PORTADES A LA PRÀCTICA	83

ÍNDEX D'IL·LUSTRACIONS

Imatge 1.	Recursos complementaris utilitzats per a la narració del conte "El somni d'en Mateu".	79
Imatge 2.	Recursos complementaris utilitzats per explicar "El pirata de les estrelles"	80
Imatge 3.	Recursos complementaris utilitzats per a la narració de "La zebra Camil·la"	81
Imatge 4.	Titelles utilitzats per explicar "La zebra Camil·la".	81
Imatge 5.	Titelles plans per explicar "De què fa gust la Lluna?" amb ombres xineses.	82
Imatge 6.	Teatre utilitzat per explicar "De què fa gust la Lluna?"	82
Imatge 7.	Infants de quatre anys realitzant l'activitat "Dramatització d'un conte inventat"	85
Imatge 8.	Personatges que surten a l'activitat "Amanida de contes".	86
Imatge 9.	Personatges de l'activitat "Amanida de contes"	87
Imatge 10.	Recursos complementaris utilitzats per a l'activitat "Amanida de contes"	87

1- INTRODUCCIÓ

1.1. Descripció i justificació del tema elegit

«Me'l contes?» —Em deia, de sobte, una veueta dolça i innocent—. En baixar la mirada, allà el tenia, un minyó que em mirava amb ulls brillants i cara d'il·lusió, era un dels meus primers alumnes que vaig tenir, com a practicant del primer cicle del Grau d'Educació Infantil, a l'escoleta Gianni Rodari de Palma. Aquests menuts de dos anys grans, com se'ls anomenava a l'escoleta, ja que estaven a punt de complir els tres anys, es quedaven bocabadats quan se'ls contava un conte. Mai oblidaré les seves carones expectants, aquells ulls brillants d'emoció i l'ambient de calma i tranquil·litat que es creava, quan s'obrien les portes de la màgia i la imaginació de la mà dels contes. De fet, recordar-ho, encara m'emociona.

Aquesta experiència, em va permetre reflexionar sobre tot el que implica la tasca d'explicar un conte. Així, em feu reflexionar sobre què implicava per als petits la narració oral, de quina manera s'hi veien afectats, què s'hi amagava darrera aquelles cares d'il·lusió. Per això, vaig decidir que el primer que faria en aquest treball era descobrir-ho. També, em feu adonar que la manera d'introduir un conte, la forma de crear l'ambient i el mode d'expressar-lo, és a dir, la manera d'explicar-lo influïen en com arribava aquest a l'infant. Per això, vaig pensar que en aquest treball podria satisfer la necessitat sentida, des de llavors, d'acudir als referents teòrics, per esbrinar si existien pautes útils a l'hora d'explicar contes.

A més, la meva experiència m'havia ensenyat que hi havia tècniques o recursos que eren eficients a l'hora de captar l'atenció dels infants i que els ajudaven a comprendre el conte i, en canvi, d'altres, que l'entorpien i en trencaven la màgia. Ara bé, els recursos que jo havia fet servir per explicar contes, eren fruit de la intuïció, ja que pocs eren els coneixements que en tenia sobre la matèria. Per aquesta raó, m'interessava conèixer si els narradors més experimentats n'utilitzaven i quins eren aquests, per tant, per això vaig pensar que aquest treball era la ocasió perfecta per donar-hi resposta.

D'altra banda, al llarg de l'experiència a l'escoleta contant contes, havia après també, que l'adult tenia un paper força important en aquesta tasca de narrar i que la seva responsabilitat ja començava en el moment d'escollir el conte. Per tant, el narrador o narradora, en aquest cas, el mestre o la mestra, té la tasca de pensar amb un exemplar de literatura infantil que arribi als

infants, és a dir, s'ajusti a les seves necessitats i interessos, i que alhora els causi alegria i els ajudi a nodrir l'esperit, tal i com comenta Sara C. Bryant, al llibre *Com explicar contes* (1904/2008), un referent pel marc teòric d'aquest treball. Ara bé, jo em preguntava com s'escull un conte literari que persegueixi aquesta finalitat?

Recercant contes literaris de qualitat m'havia trobat moltes vegades en què no sabia mai en què m'havia de basar per escollir: l'edat dels infants, els seus gustos, els meus, la història, els personatges... A més, llegint a Caterina Valriu, tutora d'aquest treball, em vaig adonar que hi ha «tot un món complex de creadors — autors i il·lustradors— i d'editors que feia arribar una gran quantitat de materials als nens —generalment a través de les escoles i les biblioteques—, però que tot aquest engranatge no tenia, paral·lelament, una anàlisi que ultrapassés la immediatesa de les novetats editorials» (1998, 18). Per això, em vaig demanar si al llarg d'aquesta investigació bibliogràfica trobaria alguna font informativa en què estiguessin recollits els criteris per aprendre a seleccionar contes.

Comentar també, que fou amb aquella experiència quan vaig començar a adonar-me'n del potencial educatiu del conte i els efectes que aquest reportava als menuts. Ara bé, em demanava si existien activitats que poguessin donar resposta a aquest interès dels infants vers la narració i que alhora donés resposta als objectius establerts al Currículum d'Educació Infantil. I, així va ser com vaig decidir encetar la recerca de material, que partint de la narració de contes, ajudés a desenvolupar el llenguatge i l'expressió oral.

Així, captivada per la màgia que transmeten els contes, gràcies al poder de la paraula viva i el clima creat pel narrador, i convençuda que la tasca de conta contes bé mereix ser presa seriosament, per tot el que implica, educativament parlant, són les raons que determinaren l'elecció del tema d'estudi: *La narració oral a l'Educació Infantil: pautes i propostes*.

Pel que fa a la importància del tema elegit comentar, en primer lloc, que molts són els autors, pedagogs i psicòlegs que han estudiat el conte i en mostren el més profund respecte i admiració. Aquests, consideren que el nen pren d'aquests allò que l'interessa i li permet establir relacions entre el jo i el món que l'envolta, ajudant-lo a diferenciar entre realitat i ficció. De fet, expliquen que ajuden al desenvolupament global afavorint aspectes com l'atenció, el llenguatge i la creativitat.

En segon lloc, hem de ser conscients del que s'esmenta al llibre *Tris-tras* de Bassa *et al.* que resa així: «la transmissió oral i generacional dels contes populars s'ha estroncat. En general,

les rondalles no han format part de la infantesa dels alumnes que, a hores d'ara, ocupen les aules. La TV ha suplantat els moments abans ocupats pels contes orals» (1996, 13). D'aquí que sigui important recuperar la narració oral de contes.

Si, a més, es compara aquesta realitat amb la que molts de nosaltres teníem de petits, que no hi havia dia que no tinguéssim el conte de bona nit, el qual ens arribava «directament, sense mitjans electrònics de per mig, amb la simple placidesa de la paraula viva» (Valriu, 1998, 18), es fa evident que si no expliquem contes als infants, els estem robant part del seu imaginari compartit. Per tant, com a mestres, ens hem de comprometre amb què aquesta tasca segueixi viva i sigui de qualitat a les aules d'Educació Infantil.

Per si això fos poc, si fixem la mirada enrere a la història, ens adonarem que és a través de la narració oral de rondalles, contes i llegendes que han arribat fins els nostres dies els costums, valors i tradicions de la cultura dels pobles. Per tant, la transmissió oral dels contes és el que permet que, generació rere generació, es conservi la màgia i la cultura del poble en l'imaginari de cadascú. Per tant, la idea d'investigar en el camp de la literatura infantil i, en especial, el fet d'estudiar la narració oral, sorgeix fruit de la creença, compartida per molts, que la màgia dels contes es manifesta a través de la persona que el narra, ja que és amb la paraula viva del narrador o narradora quan els personatges cobren vida, les històries es tornen emocionants i s'obren les portes a la creativitat i la imaginació de hom que l'escolta.

Així, els grans apartats que conté aquest treball són, en primer lloc, el perquè d'explicar contes a l'Educació Infantil. Aquí, es donen les raons — beneficis i valors— per les quals és favorable contar contes als menuts. En segon lloc, es troba l'apartat que narra com explicar contes perquè arribin als infants. En aquest, s'ofereixen una sèrie de pautes per guiar al narrador en la seva tasca. En el tercer apartat es citen els criteris que poden conduir al mestre en la seva selecció de contes. Així com també, s'ofereix una tria de contes literaris, a tall d'exemple. En quart lloc, s'hi troba un apartat que exposa tot un seguit de recursos diversos que poden complementar la narració oral. I, per últim, trobem un recull d'activitats didàctiques per treballar el llenguatge i l'expressió oral a partir de la narració de contes.

En definitiva, el treball que es presenta es centra, a grans trets, en l'art d'explicar contes, un art «tan antic i tan humil, [del que no] se'n troben fàcilment les regles» (Bryant, 1904/2008, 9).

1.2. Objectius

El present treball de revisió i investigació bibliogràfica, d'acord amb l'esmentat a l'apartat anterior, persegueix els següents objectius:

1. Analitzar el perquè de la importància d'explicar contes a l'Educació Infantil
2. Aprendre com explicar contes perquè arribin als infants
3. Esbrinar els criteris de selecció de contes que haurien de guiar als mestres a l'hora de presentar literatura infantil als menuts
4. Presentar una tria de contes literaris — en format àlbum— de qualitat
5. Mostrar una sèrie d'activitats didàctiques que serveixin per al desenvolupament de l'expressió i el llenguatge oral i que tinguin com a punt de partida la narració oral de contes

1.3. Metodologia

Un cop decidit el tema, s'havia de determinar com portar a terme l'estudi, l'enfocament que se li havia de donar a aquest i com s'havia de fer la pertinent investigació. Per això, el primer que es va fer fou una primera recerca bibliogràfica a la biblioteca de la Universitat. Aquesta recerca es feu seguint la bibliografia recomanada pel professor Ramon Bassa, a l'assignatura «Habilitats Lingüístiques a l'Educació Infantil» (2011). Aquestes referències bibliogràfiques van servir de guia per elegir els primers materials de consulta, entre els quals cal destacar l'obra de Sara C. Bryant, titulada *Com explicar contes* (1904/2008), obra pionera en la narració oral de contes.

A partir d'aquestes lectures es va anar elaborant un primer índex de treball, una estructura oberta a modificació que, alhora, va servir per delimitar els objectius generals de la investigació. Així, un cop establerts els objectius, ja es tenien les bases per encetar la recerca bibliogràfica en profunditat i començar una lectura sistemàtica del material.

Al llarg de la recerca d'informació, sobre el tema que ens ocupava, les fonts de consulta van ser diverses. Per una banda, es consultà la bibliografia, relacionada amb el tema d'interès, existent a la biblioteca de la Universitat, com ja s'ha comentat. Per altra banda, es bussejà en la xarxa, a fi de trobar recursos, informacions i posades en pràctica de la narració oral de contes.

Per tant, les pàgines webs, els *blogs* i els articles en línia, també, eren objecte d'investigació. Les plataformes digitals de Redinet i Dialnet, de la mateixa manera, foren font d'informació per a la trobada de recursos a la xarxa. De la mateixa manera, les conferències o activitats de conta contes que es celebraren al llarg dels mesos de durada del projecte, també foren un recurs valuós per conèixer de primera mà, l'opinió de narradors de llarga trajectòria professional.

Per una banda, s'assistí al II Festival del Conte, celebrat al poble d'Esporles, a Mallorca, el dos i tres de maig. En aquest Festival, s'hi celebrà una conferència de la mà de Mercè Escardó —bibliotecària i narradora— titulada «Els contes: lligams invisibles entre petits i grans» (maig, 2015) i una taula rodona en la qual hi participaren Ernesto Rodríguez —filòleg, professor universitari i narrador—, Pep Duran —llibreter i narrador— i Mercè Escardó, debatent sota la temàtica que portava per nom «Cada conte una mirada» (maig, 2015). Pel que fa a les activitats de conta contes esmentar que s'assistí, entre d'altres, a les ofertes a la ciutat de Palma, com per exemple, les celebrades per l'edició 33 de la Fira del llibre (Gremi Llibreter de Mallorca, 2015).

A més, tractant-se d'un tema tant quotidià, del dia a dia de les aules d'Educació Infantil, l'observació directa i l'entrevista a mestres en actiu, també foren font de documentació molt útil. La informació extreta, serví per contrastar el contingut del marc teòric amb l'ús real que es fa a les aules de la narració oral.

Establir una selecció de contes literaris per afegir al treball, a tall d'exemple de literatura infantil de qualitat per a ser contada, fou difícil, ja que l'espai del treball era limitat i el temps just, per tant, l'únic a què es podia aspirar era a fer-ne una breu mostra representativa. Així, es considerà que el criteri de selecció més raonable a seguir era, per damunt de tot, que els contes seleccionats complissin alguna de les pautes que es dictessin en el marc teòric. Ara bé, es necessitava un criteri més específic de selecció per classificar els contes literaris, per això, s'optà per classificar-los per temàtiques, seguint el criteri establert per Gemma Lluch (2010b, 92-95) citada a Lluch i Valriu (2013, 34), intentant que hi hagués una mostra representativa de les més significatives. Per últim, respectant que cada mestre és un món i la narració de contes és una tasca individual, que va lligada a la personalitat de cada ésser humà, la selecció en última instància, aniria lligada al sentiment personal que transmetessin a l'autora d'aquest treball.

És important esmentar, també, que a banda d'anomenar els contes seleccionats, a l'apartat d'annexos A, s'hi pot trobar una fitxa de continguts en què apareixen totes les dades del conte i el perquè compleix amb els criteris de qualitats esmentats al llarg del treball. D'aquesta manera,

queda palès el motiu d'aquell conte i pot servir perquè el lector pugui comprendre millor els continguts analitzats en el marc teòric.

Respecte a les propostes didàctiques que es presenten, cal tenir en compte que totes elles es regeixen per una metodologia constructivista de l'ensenyament, de manera que es parteix dels interessos dels infants i del seu nivell de desenvolupament. El paper del mestre, per tant, es presenta com a guia del procés d'ensenyament-aprenentatge, de manera que igual que els contes, la funció de motivar, animar i acompanyar l'alumnat, en aquest procés de desenvolupament personal, serà una de les seves funcions principals. I, no menys important és la seva tasca de preparació de l'ambient, ja que en aquest cas serà l'encarregat de preparar-se el conte, els recursos que l'acompanyaran i les activitats que es poden desenvolupar en relació a aquest, per tal d'oferir a l'alumnat l'oportunitat d'aprendre autònomament.

Comentar també, que es segueix, en les activitats, una metodologia de treball integradora i globalitzadora en què la participació i la potenciació de la creativitat de tots els alumnes, prendrà especial rellevància. Per acabar, esmentar que de totes les propostes didàctiques esmentades, a l'annex C, es presenten aquelles que per temps, temàtica i interès dels infants s'han pogut desenvolupar al centre educatiu on s'han realitzat les pràctiques del segon cicle d'Educació Infantil.

1.4. Sobre la bibliografia

Les fonts bibliogràfiques, que foren utilitzades per a la realització d'aquest treball, estan enfocades a aspectes de diversa índole, relacionats amb el tema específic que ens ocupa. Així, foren consultades fonts associades amb tot allò que es vincula a l'acció de contar contes, així com també, obres en què s'explica la implicació de la narració en el desenvolupament infantil. A més, hi fou inclosa tota aquella documentació útil per a l'anàlisi de la selecció de contes i tots aquells recursos trobats que servissin per fer més atractiva la narració oral d'aquests. En última instància, es consultà bibliografia relacionada amb propostes pedagògiques i metodològiques per treballar la paraula viva i tot allò relacionat amb l'expressió oral a través dels contes. Finalment, comentar que, a banda de tot això, s'han llegit molts contes literaris, per tal de fer-ne una bona selecció. Amb tot, és de destacar l'obra de Sara Cone Bryant titulada *Com explicar*

contes (1904/2008), ja que ha estat un referent per al desenvolupament d'aquest treball, tal i com ja s'havia esmentat més amunt.

Pel que fa a les referències bibliogràfiques, s'ha optat per seguir la metodologia emprada en el llibre *Influència de les rondalles en la literatura infantil i juvenil catalana actual* (1998) perquè tal i com comenta l'autora d'aquest:

Tot i ser senzilla, clara i de fàcil consulta, proporcionàs tota la informació necessària. Hem utilitzat el sistema d'inserir dins el text, entre parèntesi, el nom de l'autor seguit de la data de publicació de l'obra, encara que amb una variant pel que fa als llibres que compten amb més d'una edició i les traduccions (Valriu, 1998,18).

Si es segueix aquesta manera de citar és perquè és la que marca la guia docent del Treball de Fi de Grau, de la Universitat de les Illes Balears, que és l'anomenada normativa APA (Zavala, 2009). El matís afegit pel que fa als llibres que no són de primera edició i les traduccions, resulta coherent utilitzar-lo perquè tal i com explica Caterina Valriu, en el llibre citat anteriorment, és convenient saber la data real de l'aportació que feu al tema un autor determinat, que en els casos esmentats no coincidiria amb la data referenciada entre parèntesis, en cas que no es fes aquesta distinció. Per això, en aquests casos s'escriurà primer la data de la primera edició, i separada amb una barra, la data de l'edició utilitzada.

Amb tot s'ha respectat la normativa específica per a la regulació del treball de fi de grau dels títols oficials de grau d'Educació Infantil (Universitat Illes Balears, 2011). Per últim, es precis esmentar que d'acord a la normativa APA (Zavala, 2009) els títols de primer nivell estaran centrats, en negreta i majúscula. Els de segon nivell alineats a l'esquerra, amb negreta, minúscula i sense punt final. Els de tercer nivell portaran, a més, punt final. I, als de quart nivell, s'hi sumarà la lletra cursiva. Aquesta normativa també és la raó per la qual, el resum està en interlineat senzill i amb sagnia de 0,7cm. a cada costat. Pel que fa a la mida dels cossos, es pren la mida 12 per al cos principal, 14 per als títols de primer nivell, disminuint un punt per a cada nivell, i mida 10 per a les referències bibliogràfiques i les cites textuais de més de 40 paraules.

2- ESTRUCTURA DE CONTINGUTS

Els continguts d'aquest treball estan organitzats de la següent manera:

1. La narració oral de contes
  - 1.1. Què és un conte en essència
  - 1.2. Els orígens del conte narrat
2. El perquè de contar contes a l'Educació Infantil
  - 1.1. Beneficis del conte narrat
    - 1.1.1. Implicacions en el desenvolupament infantil
    - 1.1.2. Implicacions a l'aula
  - 1.2. Beneficis de la narració vs. la lectura en veu alta
  - 1.3. El valor educatiu del conte explicat
3. Com explicar contes perquè arribin als infants
  - 3.1. Primer: tenir una història
  - 3.2. Segon: tenir ganes de contar
  - 3.3. Tercer: prendre consciència de les pròpies característiques
  - 3.4. Quart: controlar l'esdevenir de la narració
  - 3.5. Cinquè: controlar les condicions físiques de l'espai
  - 3.6. Sisè: planificar altres aspectes a tenir en compte
4. Com seleccionar els contes per explicar als infants
  - 4.1. Qualitats que haurien de tenir els contes per agradar als infants
  - 4.2. Els gustos dels infants
  - 4.3. Les pors adultes davant la selecció
  - 4.4. Les il·lustracions
  - 4.5. La pista clau
  - 4.6. Exemples de contes literaris —format àlbum— de qualitat
5. Recursos complementaris per a la narració de contes
  - 5.1. El conte gràfic
  - 5.2. El conte escenificat
  - 5.3. Els titelles
  - 5.4. Els contes motors
  - 5.5. Contes amb música
  - 5.6. Els infants com a protagonistes
6. Activitats didàctiques a partir de la narració oral
  - 6.1. Activitats per al primer cicle d'Educació Infantil
  - 6.2. Activitats per al segon cicle d'Educació Infantil

3- DESENVOLUPAMENT DE CONTINGUTS

3.1. La narració oral de contes

3.1.1. Què és un conte en essència.

«Un “conte” és, en primer lloc i essencialment, una obra d'art, i la seva missió principal és la jurisdicció de les coses de l'art» (Bryant, 1904/ 2008, 20). Per tant, un conte és quelcom que serveix per captivar, talment un quadre bonic, i despertar, en les persones, aquell esperit crític que és capaç d'apreciar la veritable bellesa. És a dir, pretén causar alegria, despertar la curiositat de l'ànima humana i fer gaudir al públic.

Per altra banda, si es consulta l'Institut d'Estudis Catalans, s'observa que aquest, actualment, defineix el conte com una «narració generalment breu d'uns fets llegendaris, ficticis o originàriament reals, amb la intenció d'entretenir, divertir, moralitzar, etc.» (2015, ¶ 1).

3.1.2. Els orígens del conte narrat.

Si el lector es transporta als orígens del conte, observarà com aquests eren històries fantàstiques, de tradició oral, i d'autor desconegut, que es contaven a les hores de lleure, entre la gent del poble, per passar una bona estona entre amics i coneguts. Però, és cert que, rere aquests relats meravellosos, s'hi amagava una lliçó moral que pretenia transmetre la cultura popular al poble.

Els contes, per tant, sempre han estat utilitzats per la humanitat per donar resposta a aquelles preocupacions i curiositats compartides pels homes, traspasant barreres espacials i temporals. Aquests interrogants transcendents són tractats, als contes, de manera meravellosa per tal que arribin a l'esperit de hom i l'ajudin a desenvolupar-se harmoniosament.

Segons l'autor Gianni Rodari, la fantasia pròpia dels contes, neix d'un binomi fantàstic, dues paraules sense parentiu aparent, ja que obliguen a la imaginació a posar-se en marxa «per construir un conjunt fantàstic on els dos elements estranys puguin conviure» (Rodari, 1973/ 1998, 22).

En definitiva, un conte, tal i com diria Mercè Escardó (maig, 2015), escriptora i bibliotecària, és un secret que no pots estar-te de compartir. Precisament per aquest motiu, explica que és

important contar-los. De fet, ara i sempre, la finalitat immediata dels contes «és el plaer de l'auditori; el seu plaer, en primer lloc: la seva instrucció després» (Bryant, 1904/ 2008, 21).

3.2. El perquè de contar contes a l'Educació Infantil

3.2.1. Beneficis del conte narrat.

3.2.1.1. Implicacions en el desenvolupament infantil.

Molts són els autor que han estudiat les implicacions de la narració oral en el desenvolupament infantil. De fet, s'ha estudiat que explicar contes ajuda a:

1- Desenvolupar el llenguatge oral

«[Les mares]es comporten espontàniament com si haguessin llegit el que Maria Montessori diu de la “ment absorbent” de l'infant, que gairebé per absorció interioritza el llenguatge i tota mena de senyals del món exterior» (Rodari, 1973/ 1998, 90). D'aquesta manera tan clara, l'autor exposa una de les principals avantatges d'explicar contes als més petits: interioritzar el llenguatge. És a dir, a través de la narració oral, els infants aprenen l'estructura de la llengua materna i desenvolupen els mecanismes mentals necessaris per a l'adquisició del llenguatge oral.

2- Enfrontar-se a les pròpies emocions

Gianni Rodari explica que als infants els agrada escoltar els contes, tal i com els van escoltar la primera vegada perquè necessiten tornar a experimentar les mateixes emocions «pel mateix ordre; sorpresa, por, gratificació» (Rodari, 1973/ 1998, 56) que van sentir el primer cop. Aquest fet ocorre perquè els infants tenen necessitat d'ordre i seguretat i és per aquesta raó, que els contes els ajuden a enfrontar-se a les seves emocions, cada cop amb més seguretat.

A través dels contes, s'expressen simbòlicament els desitjos, pors i tensions inconscients de l'ésser humà que estan per davall dels patrons de la conducta. De fet, seguint a Bettelheim (1975/1999), es pot afirmar que els contes, en certa mesura, són terapèutics perquè l'infant es

sent identificat amb els problemes i conflictes interns que viuen els personatges dels relats i d'aquesta manera troba les solucions als seus problemes.

3- Transmetre afecte, seguretat i reconfort

Un altre benefici que aporten els contes narrats als infants és l'afecte, ja que a través de la veu i les paraules dels narradors, i més si aquests són els pares o els mestres, l'infant es sent reconfortat i està preparat per afrontar el conflicte que el conte li presenta. De fet, el més important dels contes és que la seva estructura interna ajuda a construir les estructures mentals dels infants, i això és més fàcil d'aconseguir si s'hi accedeix amb amor i estimació.

Els contes narrats es presenten d'una manera senzilla als infants, no exigeixen res als oients i mai els fan sentir inferiors, ans al contrari, un conte narrat amb emoció, amb el qual l'infant es pugui sentir identificat, sempre l'ajudarà a elevar l'autoestima perquè li ofereix seguretat, esperances respecte el futur i sol mantenir la promesa d'un final feliç. Bettelheim (1975/1999) explica que és per aquesta precisa raó que Lewis Carrol, autor del famós llibre *Alícia en terra de meravelles* (1865/2010), va anomenar al conte «un regal d'amor» per als infants.

4- Trobar resposta a les preocupacions infantils

Els contes poden servir per tractar temes que als infants els preocupen, en determinats moments del seu desenvolupament, per exemple, el control d'esfínters. Al respecte, Rodari (1973/1998) explica que no hi ha res com una riulla per desdramatitzar una situació incòmoda. De fet, argumenta que: «Hi ha un període en què és gairebé indispensable inventar per a ell i amb ell contes de “caca”, de “gibrelletes” i similars» (Rodari, 1973/ 1998, 98).

Al respecte, Bettelheim (1975/1999) esmenta que el fet que els contes que se'ls expliquen als infants, avancin de la mateixa manera en què ells comprenen el món, fa que els reconfortin molt més que qualsevol explicació raonada d'un adult.

Pel que fa a les morals finals que presenten alguns contes, molts són els autors que s'hi posicionen en contra, ja que consideren que és l'infant que n'ha d'extreure les conclusions i ho farà tard o d'hora, quan estigui preparat per fer-ho. Bruno Bettelheim explica que «*los cuentos dejan que el niño imagine cómo puede aplicar a sí mismo lo que la historia le revela sobre la*

vida y la naturaleza humana» (1975/1999, 32) perquè en els contes, tal i com comenta Mercè Escardó, «s'hi pot trobar la veritat més gran» (maig, 2015).

5- Construir la identitat (autoestima, autoconcepte i personalitat)

El conte narrat, per la corrent emotiva que comporta, afecta a dimensions profundes de la personalitat perquè fa viure a l'infant situacions que li fan por, que el preocupen però que el nen necessita afrontar. De fet, tal i com esmenta Pedro Romero en una publicació en línia, a la *Red Internacional de Cuentacuentos*: «*El niño necesita las situaciones violentas para su alivio, para experimentar su propia catarsis. El cuento es el primer tutor de los niños, pues fue una vez el primer tutor de la humanidad*» (s.d., ¶ 11).

D'altra banda, si es centra la mirada en l'estructura de les rondalles o contes populars, estudiada per Vladimir Propp (1974) i posteriorment revisada per Gianni Rodari (1973/1987), el lector s'adonarà que aquesta és una còpia del viatge iniciàtic que tot infant viu de camí a la maduresa adulta. Per tant, els contes narrats permeten als infants identificar-se amb «l'estructura de l'experiència infantil, que és un seguit de missions i de duels, de proves difícils i de desil·lusions, segons certs passatges inevitables» (Rodari, 1973/ 1998, 75).

En definitiva, els contes narrats que s'ofereixen als infants els ajuden a construir la seva pròpia identitat. A més, els permeten enfrontar-se als seus temors i a descobrir el món, ja que els hi produeixen tot tipus de preguntes exploratòries. Així com també, els ajuden a interioritzar el llenguatge (sintaxis, lèxic, gramàtica...).

3.2.1.1. Implicacions a l'aula.

En aquest punt, es pren com a referent principal a Sara C. Bryant (1904/2008). En primer lloc, s'exposaran dos resultats pràctics als quals aquesta autora ha arribat, a través de l'experiència i, tot seguit, s'esmentaran altres beneficis que implica contar contes a l'aula.

Així, per una banda, l'autora citada esmenta que explicar contes permet:

- 1- «L'aclariment de l'atmosfera de la classe, que esdevindrà, tot d'una, reposada i riallera» (Bryant, 1904/ 2008, 22).

- 2- Establir «el clima de confiança que s'establirà entre la mestra i els infants, ja que la narració és un dels corrents més simples per a establir un corrent de confiança [...] i un mètode excel·lent per a formar habituds d'atenció» (Bryant, 1904/ 2008, 22).

Per altra banda, s'ha de tenir present que l'activitat de conta contes a l'aula ajuda a:

- 3- Alfabetitzar als infants per mitjà de l'audició

«Sólo si oímos hablar aprendemos a hacerlo. El ambiente lingüístico es fundamental para aprender a hablar. Y un inmejorable y rico ambiente lingüístico es el que se les regala a los niños y niñas al contarles cuentos» (Abril, *Don de la palabra*, ¶ 2). Les estructures de la norma de la llengua escrita, es van fixant en la memòria en la mesura en què el mestre ofereix el model. Així, més tard, l'infant podrà fer-ne ús amb major familiaritat. Per tant, és una manera de treballar la llengua oral a l'aula, de manera significativa i motivadora per als infants.

- 4- Introduir vocabulari nou

Si el mestre es basa únicament en la seva memòria, recordant històries llegides o contades per altres, el llenguatge usat estarà més pròxim a la oralitat, de manera que el vocabulari utilitzat serà més quotidià i familiar per als infants. Ara bé, si per altra banda, el narrador es fet seu un text escrit, mantenint-ne el vocabulari original de l'obra, el llenguatge que oferirà als menuts segurament serà més ric. Així, si opta per la segona opció, aproparà a l'infant al procés de lectura però també, li serà útil per endinsar-se en el món de l'escriptura.

- 5- Desenvolupar el gust per la literatura

Ernesto Rodríguez (maig, 2015), filòleg, professor universitari i narrador, en una taula rodona oferta al II Festival del Conte, explicava que la narració és la paraula convertida en art i que aquest art arriba als menuts. Per això, considera que el narrador, en aquest cas el mestre o la mestra, ha de posseir una bona base literària perquè serà a través de la oralitat que s'aproparà la literatura al públic infantil.

Per la seva banda, Mercè Escardó (maig, 2015), escriptora, bibliotecària i narradora, afegix que els contes són escriptura i oralitat alhora, de manera que primer arribaran als infants a través

de l'oïda però, després, seran ells qui autònomament cercaran les seves històries. Per tant, és important brindar-los el primer pas, obrir-los les portes al món de la literatura, ja des de ben petits a l'aula d'Infantil perquè:

Hoy en día, como en el pasado, la mente de los niños especialmente creativos y normales puede abrirse a una apreciación de las cosas más elevadas de la vida, gracias a los cuentos de hadas, a partir de los cuales puede pasar a disfrutar de las mayores obras de arte y literatura (Bettelheim, 1975/1999, 29).

6- Fomentar la imaginació

S'ha de tenir en compte que els contes poden ajudar a lluitar contra la “imatge-dependència” (expressió de Miriam Nemerovski) de la televisió, la qual juga en contra de la imaginació. Els nens d'avui entren a l'escola avesats a tenir una quantitat d'estímul per segon molt alta, per culpa de les hores que passen davant la televisió. Això, provoca que els nens no estiguin avesats a haver de construir representacions mentals, una operació imprescindible per a l'aprenentatge lector. Per això, els contes narrats els ajudaran a entrenar-se en aquesta tasca i, a poc a poc, aniran descobrint el plaer d'imaginar.

7- Treballar valors

El mestre ha de contar contes als infants perquè els ajudarà a desenvolupar valors cap els éssers humans, els animals, el medi ambient, però ho farà sense exigir res, només exposant històries per tal que l'infant agafi d'aquestes allò que li pugui ser útil. A més, els aproparà, d'una manera agradable i motivadora, a la literatura i aprendran allò més bell que pot oferir el llenguatge oral.

8- Fomentar el gust per la lectura

Tenint en compte que els nens aprenen per imitació, si aquests veuen el plaer que passa el mestre en narrar contes, i s'adonen del plaer que senten en escoltar-los, se'ls despertarà l'interès per aprendre a llegir.

9- Treballar l'expressió oral

L'experta narradora Sara C. Bryant explica que, un altre dels beneficis d'explicar contes a l'aula, és que aquests serveixen per desenvolupar en els infants la facilitat d'expressar-se. «L'habitud d'explicar contes, considerada com una part regular de l'ensenyament, té una missió real a complir. Desvetllar l'esperit creador dels infants i fa més viva l'atmosfera de l'escola» (Bryant, 1904/2008, 112).

En definitiva, són molts els beneficis que reporten els contes narrats en els infants a nivell d'aula, que passen pel treball de la pròpia identitat, el desenvolupament del llenguatge oral i el treball d'actituds tals com aprendre a escoltar i a imaginar. Per tant, és necessari oferir contes orals als infants.

3.2.2. Beneficis de la narració vs. la lectura en veu alta.

Per començar, cal explicar en primer lloc que la narració té punts en comú amb el teatre però és una manifestació artística totalment diferenciada. La primera es caracteritza per la diegesis i el monòleg, i la segona per la mimesis i el diàleg, tal i com explica la professora italiana Marina Sanfilippo, citada per Jota Villanza, en una ponència pel Congrés Internacional d'Estudis Teatral, publicat a la web de la «*Red Internacional de Cuentacuentos*».

L'acció de contar un conte porta un treball previ de preparació, com en el teatre, ja que el narrador haurà d'estudiar-se la història, llegint i rellegint el text i les imatges del conte. Ell serà qui decideixi què diu i què calla en benefici estètic del relat. En aquests moments previs, el narrador també haurà de decidir si manté els diàlegs en forma directe o els canvia a indirecte i haurà de pensar, a més, com caracteritzar els personatges. No sempre és necessari canviar la veu però sí que és important trobar, per a cadascun, una característica pròpia, ja sigui en la veu o en l'actitud corporal.

Per altra banda, la lectura en veu alta, també té punts en comú amb el teatre i amb la narració oral però el que les diferencia és, principalment, que el narrador no s'haurà fet seva la història sinó que s'encarregarà de posar veu a la història escrita per un altre.

Un cop diferenciades les diferents formes d'expressió orals dels contes, és important mostrar les evidències del perquè és millor narrar-los que llegir-los. Així, algunes de les avantatges que es poden trobar són:

1- El narrador és més lliure

Per tant, si el narrador és lliure «el lector està lligat: el llibre a la mà o les paraules en l'esperit traven el lector» (Bryant, 1904/ 2008, 15). Quan el narrador domina el conte, l'ha interioritzat, és lliure de fer-lo arribar a l'auditori de la manera que cregui més convenient.

Així, podrà utilitzar les mans, la veu, podrà seguir fidelment el text original o modificar-lo al seu antull, utilitzant unes altres paraules diferents a les escrites, ja sigui per apropar-lo al públic o per estar més còmode al llarg de la narració.

Per exemple, un recurs que pot ser utilitzat pel narrador és incloure's a ell a dins la història. D'aquesta manera, aconseguirà captar l'atenció dels menuts, ja que l'auditori infantil entrarà en el joc, empès pel desig tan humà de conèixer les experiències personals dels nostres iguals.

2- Aporta certesa i seguretat

Segons Bettelheim (1975/1999), quan en un conte narrat hi apareix, per exemple, un engany o una venjança en contra d'un personatge, normalment dolent, per als infants significa que el narrador aprova aquest fet, i que no tan sols ho fa la persona que escrigué el conte, és a dir, li aporta certesa i seguretat a l'infant.

3- Permet una major connexió entre el narrador i l'auditori

El fet que el narrador hagi fet seu el conte li permet una major espontaneïtat que en un conte llegit. Aquesta espontaneïtat donarà com a resultat una major confiança entre el narrador i l'auditori, ja que el narrador pot mirar directament als ulls a les persones que l'escolten. Per això, la connexió entre ells és més intensa.

4- Ajuda a retenir l'atenció

Entre els beneficis que haurien de fer decantar a les mestres per explicar, en comptes de llegir contes als infants, és que contant es retén més l'atenció dels infants oients i permet una mirada

entre narrador i auditori que estableix un vincle afectiu i una connexió extrema que no s'aconsegueix, o no el menys en tan alta mesura, amb la lectura en veu alta.

A més, un conte explicat és més atractiu que un conte llegit perquè conté matisos de la personalitat del narrador. És a dir, el conte arriba a l'infant amb l'amor que li té el narrador al conte, i això fa que un conte divertit, ho sigui encara molt més quan s'hi afegeix la gràcia del narrador (Bryant, 1904/2008).

En definitiva, contar contes és explicar-los des de la oralitat amb la força i veritat que implica transmetre històries de manera directe i personal. Si el narrador s'implica en aquest art de narrar, aconseguirà una comunicació sense intermediaris, neta i directa que commourà a l'auditori i n'aconseguirà retenir l'atenció de manera instantània. Per tant, tal i com esmenta Sara C. Bryant, «tant en benefici de la mestra com per la joia dels infants, podem dir, doncs, que l'art d'explicar contes és superior a l'art de llegir-los» (1904/ 2008, 16).

3.2.3. El valor educatiu del conte explicat.

El llibre infantil pot ser estudiat des de diferents disciplines perquè porta, explícit o latent, un missatge de contingut educatiu que té a veure amb la cultura, l'educació i la societat de què forma part la obra, i l'autor d'aquesta. Així, el llibre ha de ser vist com una eina més del sistema educatiu i, per això, cal tenir-ne clar quins valors pot transmetre a través de la narració.

Ara bé, el missatge que el llibre infantil, en ser narrat, transmeti a l'auditori, dependrà de la interpretació que en faixi el receptor. És a dir, l'infant receptor del conte ha de descodificar el missatge, interpretar-lo i apropiat-se del contingut. Així, cada menut agafarà del conte allò que li faci falta en aquell moment.

A continuació, s'explicaran, seguint a Sara C. Bryant (1904/2008), els valors educatius que poden transmetre els contes, en funció del tipus que es triï. Així, tenim que:

- 1- Els contes de fades:
  - a. Connecten a l'infant amb la història de la humanitat
  - b. Presenten veritats elementals de la llei moral
  - c. Ajuden a l'educació literària dels més petits

2- Els contes d'ensenyances morals. N'hi ha de dos tipus:

- a. Els que transmeten explícitament una lliçó de moral o saber popular (contes morals)
- b. Els que fan exercitar el criteri personal dels infants per transmetre valors

Els primers, transmeten veritats universals, acceptades per la humanitat i, els segons, són contes que conviden a l'oient a formular el seu propi judici sobre els fets. Els dos ho fan sota la forma d'una faula o al·legoria. Per tant, és convenient oferir als infants aquests tipus de contes per nodrir les necessitats de l'ànima dels més petits i formar-los l'esperit crític.

3- Els contes burlescos:

- a. Fan riure als infants
- b. Inclouen una moral tractada amb humor
- c. «Ensenya lliçons pràctiques de seny i discreció» (Bryant, 1904/2008, 34).

Aquests contes solen utilitzar l'exageració amorosa d'algunes de les tendències habituals de l'ésser humà, per això, serviran per desdramatitzar situacions personals. Per tant, ajuden a alliberar les tensions pròpies de l'aula.

4- Les paràboles de la natura, de les quals n'hi ha de dos tipus:

- a. Les que tenen finalitat pedagògica, ensenyen fets científics
- b. Les que narren una bona història ambientada en la natura plena de valors implícits

Respecte a aquests tipus de contes, s'ha d'anar en compte amb què es pretén ensenyar als infants, ja que se'n troben alguns que utilitzen la natura per explicar fets científics, sota una història banal, i d'altres, que la utilitzen per narrar valors humans i històries emocionants que ensenyaran als infants valors com l'empatia o la generositat.

5- Els contes d'història natural:

- a. Eixamplen les simpaties humanes
- b. Desenvolupen el sentiment altruista

Aquests tipus de contes, els quals aporten el punt just d'estranyesa i familiaritat als infants, a través de la ficció que els caracteritza, ajuden a acceptar la diversitat humana.

6- La narració històrica:

- a. Connecta els esdeveniments passats amb la naturalesa del present
- b. Dóna a conèixer als infants els herois del passat
- c. Ensenya civisme
- d. Promou el desig d'emulació en el bé

En definitiva, els contes ajuden en la identificació de la pròpia identitat, en la resolució de conflictes interns i són útils per aprendre els valors propis de la societat. Per això, tal i com esmenta Ramon Bassa, són objecte d'estudi de les ciències de l'educació, ja que «viure en societat implica també tenir unes pautes de conducta, uns valors implícits i explícits, unes formes socials d'organització, una transmissió cultural, una acció en el temps i en l'espai, en definitiva, també una forma d'educació» (Bassa, 1992, 156).

3.3. Com explicar contes perquè arribin als infants

Narrar és un art i com «tot art té la seva tècnica. L'art de narrar, per molt personal que sigui, no és pas una excepció» (Bryant, 1904/2008, 91). Vet aquí, la raó de ser d'aquest apartat.

Són molts els narradors que han escrit manuals sobre l'acte de narrar i, a partir de l'estudi realitzat per Caterina Valriu (2015a) de dotze manuals escrits per narradores de llengua catalana o castellana, les pautes i consells que s'hi estableixen són bastant uniformes. La majoria de narradores analitzades es basen en experiències personals i estan influenciades pel model inicial establert per Sara Cone Bryant (1904), pionera en aquest camp dels manuals de narració.

Per això, en aquest apartat es partirà dels consells que exposa Bryant en el seu manual *Com explicar contes* (1904/2008) i es complementaran, aquests, amb aportacions d'altres autors del món de la narració.

3.3.1. Primer: tenir una història.

Per començar, el més important que hauria de tenir tot bon narrador és alguna cosa que contar. Per tant, abans d'iniciar-se en l'acte de narrar, aquest ha de:

1- Escollir una història que li agradi

Aquesta consigna és important perquè el narrador s'ha de fer seva la història, «ha d'haver-la vibrat, l'ha d'haver copsada, sentida íntimament, abans d'intentar fer-la conèixer als altres» (Bryant, 1904/2008, 88). El narrador ha d'impregnar-se d'una història, i per tal que això sigui possible, el que no ha de fer mai és triar-ne una que no li digui res perquè sinó no tindrà la capacitat de fer arribar al públic l'essència del conte. A més, s'ha de tenir present que, tal i com esmentava Pep Duran, llibreter i conta-contes, a una conferència oferta al II Festival del Conte (maig, 2015), explicant contes hom s'explica a un mateix, d'aquí la importància d'escollir bé la història.

D'altra banda, és precís tenir en compte que, tot i que cada persona aprecii més uns tipus de contes que d'altres, «no hi ha cap raó per explicar *malament* cap conte» (Bryant, 1904/2008, 90). De fet, el narrador, a mesura que vagi creixent la seva capacitat d'apreciació i la seguretat en ell mateix que necessita tot bon narrador, tal i com exposa Valriu (2015a), el seu ventall d'històries s'ampliarà i n'arribarà a contar de tota mena.

2- Assimilar i aprendre's la història

Totes les narradores estudiades per Valriu (2015a) coincideixen també, en què abans de començar a narrar «cal aprendre's el conte», és a dir, cal assimilar la història de tal manera que s'arribi a convertir gairebé en una experiència personal de la qual es saben tots i cadascun dels detalls. Ara bé, això no significa que s'hagi de memoritzar, ja que al memoritzar-la es perd tota llibertat de narració.

Per assimilar la història, pot anar bé, reduir-la a la seva mínima expressió, cercar els seus elements constitutius i quedar-se simplement amb el «*què va passar*» (Bryant, 1904/2008, 92). Després, hom ha de trobar la manera d'afegir la resta de detalls de la història i completar-la de nou. Durant aquest procés, Rowshan, autor del llibre *Com contar contes* (1997) recomana

reestructurar la història, és a dir, afegir-li la valoració personal del narrador perquè a l'infant li arribi alguna cosa més de la que a simple vista s'aprecia.

Un mètode comú, que serveix per fer aquest procés d'assimilació i reestructuració, sol ser el d'explicar el conte a uns oients inexistenters perquè ajuda a què el narrador s'adoni d'allà on la memòria li falla. Quan aquestes mancances, s'obté una seguretat i una confiança en sí mateix que «dóna al narrador una espontaneïtat perfecta quan es troba davant un auditori real» (Bryant, 1904/2008, 93). Ara bé, cal esmentar que quan es tracta de contes clàssics o paratges particularment bells, cal mantenir-se fidels a l'original.

3.3.2. Segon: tenir ganes de contar.

Un cop s'ha triat el conte, se n'ha captat l'essència i se n'ha entès el sentit, cal trobar la manera de fer arribar al públic la mateixa impressió que causà en el narrador quan la va conèixer. Per això, totes les narradores estudiades per Valriu (2015a), coincideixen en què es precís que al narrador li apassioni la història que contarà, que pensi que val la pena transmetre-la pel motiu que sigui, perquè el fa riure, plorar, reflexionar... De fet, l'entusiasme i les ganes de comunicar són cabdals per assegurar l'èxit del narrador. Per això, aquest s'ha de:

1- Prendre seriosament el conte

Si el narrador no ho fa, si no es creu allò que diu, tampoc ho farà el públic. Si això ocorre, l'auditori creurà que no val la pena escoltar-lo. Per tant, pensem que «si un conte val la pena explicar-lo, val la pena explicar-lo bé, i tractar-lo amb respecte» (Bryant, 1904/2008, 94).

2- Estar ben disposat

La disposició del narrador és una característica, també, indispensable, perquè aquest entusiasme és el que enunciarà als oients que passaran una bona estona i els endinsarà en el conte. De fet, aquesta disposició és la que caracteritza l'actitud d'una àvia quan mirant cap a l'horitzó, més enllà dels caparrons dels infants, comença el conte dient: «hi havia una vegada, una nena que vivia fa molt, molt, de temps...».

3- Tenir entusiasme

L'entusiasme sempre ha d'estar present en la narració de contes. Si una mestra, en un moment donat no el té, l'ha de fingir perquè sinó el conte no arribarà a l'auditori de la mateixa manera en què li va arribar a ella la primera vegada que el va conèixer. A més, l'entusiasme «és indispensable perquè hom pugui interessar-se en la seva pròpia narració, per a fruit-la a mesura que l'explica» (Bryant, 1904/2008, 105).

3.3.3. Tercer: prendre consciència de les pròpies característiques.

L'art de narrar és un art que depèn de les característiques pròpies del narrador. Per això, caldrà:

1- Utilitzar al seu favor la pausa i l'èmfasi

Rowshan (1977) explica que el narrador ha d'utilitzar la pausa i l'èmfasi al seu favor. El primer, servirà per reclamar l'atenció de l'auditori quan aquest estigui distret, mentre que el segon, serà útil per remarcar aquelles paraules que són especialment importants en la història o tenen un significat important per al narrador.

Un truc que pot utilitzar-se per captar l'atenció de l'auditori infantil és incloure el nom d'algun infant present. D'aquesta manera, la seva atenció estarà assegurada perquè es sentirà protagonista de la història.

2- Fer preguntes al públic, si s'escau

Respecte al fet de si és millor fer preguntes al públic la resposta no és clara perquè per una banda, hi ha autors que expliquen que no convé trencar la màgia del conte. Ara bé, per altra banda, hi ha narradors que ho defensen perquè és un recurs que pot servir de reclam per atreure l'atenció dels oients distrets. Si s'opta per fer-ne, la recomanació més unànime trobada entre aquest grup de narradors és que no s'han realitzar més de tres preguntes. Segons Gelos (2010),

el narrador pot demanar com a màxim a dos infants, ja que en la tercera intervenció ha de ser ell qui recuperi la paraula. Aquest sistema és el que l'autor anomena el dos de tres.

3- Controlar la veu i el cos

El narrador té una avantatge per damunt de l'autor del conte i és que ell compte amb la veu, el cos i la cara que moltes vegades seran més expressives que les pròpies paraules escrites. Ara bé, aquests instruments personals han de ser ben utilitzats. Així, pel que respecta a la veu, esmentar que s'ha d'anar en compte en posar accents que no són els propis, ja que es pateix el risc de vulgaritzar la narració.

D'altra banda, es precis tenir present que no cal cridar per explicar un conte, de fet no s'hauria de fer mai, i molts menys dins una aula perquè l'únic que el narrador aconsegueix, el mestre en aquets cas, és irritar-se la veu. Així, s'ha d'adoptar el to normal de conversa procurant una bona articulació. Si a més, s'acompanya aquesta d'una veu tranquil·la i reposada, sense caure en l'error de parlar massa baix, s'oferirà un discurs clar i serè.

4- Ser senzill

Pel que fa a la senzillesa, esmentar que aquesta és una característica que ha de ser aplicada tant a la manera de narrar com a l'expressió, és a dir, no s'han d'adoptar falses postures, ni disfressar la veu quan parlem als infants. Sara C. Bryant, sobre l'acte de narrar diu:

Viviu-lo. Enfonseu-vos en la disposició d'esperit que heu cercat de provocar, i deixeu-vos emportar. Si així ho feu, la senzillesa en les maneres vindrà sola. La tria dels mots i de les imatges recaurà també, naturalment, en els més senzills (1904/2008, 98).

Amb tot, s'ha de tenir present que l'art de contar és un art de diversió, per tant, per no cansar l'infant, convé utilitzar expressions que li siguin familiars.

5- Utilitzar un llenguatge correcte

El llenguatge utilitzat també s'ha de cuidar en la narració de contes. Per una banda, el narrador haurà de prestar atenció en què el lèxic utilitzat sigui adequat i amb absència de barbarismes i per altra banda, s'haurà de fixar en què la sintaxis sigui correcta. També, és important trobar el to adequat a la narració, posant-hi el punt just de dramatisme, comicitat, sentimentalisme, intriga, intimitat, etc. que calgui en cada moment i en cada història.

6- Posar el punt just de dramatisme a cada escena narrada

Tal i com ja s'avançava al punt anterior, l'expressió dramàtica és una altra de les qualitats que ha de posseir tot bon narrador. Ara bé, no cal confondre dramatitzar un conte a fer teatre, sinó que fa referència a endinsar-se en la història, «posar-hi el cor, identificant-se amb el caràcter o la situació del moment, i posant-se dintre la pell dels seus personatges» (Bryant, 1904/2008, 100) amb l'ajuda de les modulacions de la veu, els gestos, les mirades... Quan es dramatitza un conte, cal que el narrador vegi el que està explicant perquè els infants veuran el mateix que ell.

Hi ha narradors que expliquen que s'ha de fer present allò que es conta. Per exemple, si es diu que d'entre el bosc va aparèixer el llop, s'ha de mirar «cap al bosc» i acompanyant la mirada de gestos que mostrin als infants que arriba el llop (Gelos, 2010).

3.3.4. Quart: controlar l'esdevenir de la narració.

Per tal que l'auditori compregui bé la història i s'hi enganxi, serà important:

1- Seguir el moviment lògic en l'acció

El moviment lògic, en l'acció, és una altra de les característiques que el narrador ha de tenir en compte, ja que cada incident ha d'ocórrer en el lloc que li correspon, «sense altra explicació ni descripció, sinó les absolutament necessàries per a la claredat de la narració, que ha de *desenvolupar-se lògicament*» (Bryant, 1904/2008, 99). Per tant, s'ha d'evitar el fet d'afegir paraules innecessàries a la narració que lluny d'ajudar-la, l'entorpeixen.

2- Ser inespecífic

D'acord a la característica anterior, Rowshan (1997) afirma que el narrador ha de ser inespecífic, és a dir, que no cal que sigui extremadament concret, afegint informació al relat original, perquè sinó es perd una de les funcions principals del conte que és que l'infant posi en funcionament la seva imaginació. Ara bé, el que sí és important és crear una connexió entre l'infant, el relat i els personatges.

3- Prendre's la narració en calma

La calma és una altra qualitat que ha d'estar present en el narrador, ja que és l'expressió de la seguretat en sí mateix i, d'això, en depèn l'èxit de la narració. El narrador ha de tenir la certesa mental de què domina la situació. Ha d'estar segur que té el temps suficient per contar el conte, subratllant allò que més l'interessa explicar i que els oients no trobaran el conte massa llarg.

Aquesta calma interior també ha d'aflorar quan es pateix un oblit, ja que el més important és que el públic no ho noti. En aquests casos, es tenen dues opcions, seguir endavant obviant aquella escena oblidada o bé, si era massa important com per fer això, incorporar-la el més enginyosament possible.

4- Fer notar que arriba el moment per a la rialla

Pel que fa al gènere humorístic, el narrador ha de fer notar quan arriba un moment per a la rialla amb un canvi de to o de cara, donant a entendre al públic que poden preparar-se per riure. «Als infants els agrada veure venir la broma; gaudeixen amb l'anticipació dels moments divertits, i començaran a somriure de seguida que el to de la vostra veu els avisarà» (Bryant, 1904/2008, 103). Quan es donen aquests moments de rialles, cal que el narrador deixi temps per assaborir la broma i faixi una pausa, parli una mica més a poc a poc, per no avançar-se massa o bé, faci una repetició del que havia dit abans de la broma per tornar a agafar el fil de la història.

3.3.5. Cinquè: controlar les condicions físiques de l'espai.

L'espai pot afavorir o entorpir la narració, per això, caldrà:

1- Col·locar adequadament l'auditori

Serà convenient que els infants es col·loquin en una sola línia, no massa lluny del narrador i en semicercle. El narrador s'ha de situar al bell mig d'aquest semicercle perquè tots els petits el puguin veure i escoltar bé, ja que s'ha de tenir present que «els infants necessiten una proximitat física per assolir una aproximació mental» (Bryant, 1904/2008, 94).

2- Fer silenci

Pel que respecta a fer silenci, és important intentar fer-ne al començament del conte però si un cop començat hi ha algun infant que pertorba la resta, el narrador no s'ha d'aturar per cridar-li l'atenció, ja que si ho fa es trenca la màgia del conte. El més adient és que intenti enganxar de nou a l'infant fent girs amb la veu, fent una pausa, mirant-lo més... Per tant, tal i com recollen la majoria de manuals de narració, cal «utilitzar la veu de manera adequada: elocució, dicció, entonació, volum, ritme, pauses, gestos, silencis, etc.» (Varliu, 2015a, 8) per poder controlar l'auditori i «canalitzar les seves reaccions, mantenir l'interès i l'ordre» (Varliu, 2015a, 8).

3.3.6. Sisè: planificar altres aspectes a tenir en compte.

Com bé es deia al començament d'aquest apartat, la narració té la seva tècnica i s'ha de planificar. D'entre els aspectes a planificar cal prendre la decisió personal de si cal:

1- Adaptar la narració a l'edat del públic

Sobre aquesta decisió, Mercè Escardó (maig, 2015), explicava que ella no canvia mai la manera d'explicar contes, és a dir, sempre ho fa igual, conte en mà i la veu com a única eina. Aquesta narradora argumentava que confia en la musicalitat de la veu per arribar a tot tipus de públic, li és igual si són bebès o adults, cadascun entendrà fins allà on pugui i captarà de la narració el que necessiti. De fet, són varis els narradors que impulsen activitats de conta contes

per a nadons i ho fan confiant en els beneficis que reporta la narració oral als menuts, tal i com s'ha explicat més amunt en aquest treball.

Per la seva banda, Pep Duran (maig, 2015), també conta contes, explicava que, quan es tracte d'infants més petits, dos-tres anys, la utilització d'elements visuals com els titelles, ajuda a captar l'atenció del menuts. Per això, en les primeres edats en defensa la seva utilització. Ara bé, a partir dels sis anys, més o menys, esmenta que ja no és precís fer cap tipus de distinció en la manera de narrar.

2- Utilitzar fórmules inicials i finals

La utilització de fórmules d'inici ajuda a crear ambient i actitud d'escolta: «Això era i no era», «Hi havia una vegada», «Vet aquí en aquell temps», etc. D'aquesta manera, el mestre narrador pot començar a contar el conte potenciant sobretot el vincle afectiu-comunicatiu entre narrador i públic, ja que «si preparem una bona introducció, tenim assegurada l'atenció del nostre públic. Hem d'aconseguir que tothom entri dins la màgia del conte» (Galdeano, 2005, 11). Si es fa, en acabar, serà necessari tancar la porta màgica oberta durant la introducció, és a dir, serà necessari utilitzar una fórmula final (Galdeano, 2005).

Amb tot l'esmentat fins el moment, tot narrador novell té les pautes principals a seguir per convertir-se en un bon narrador. Ara bé, no cal oblidar que tothom pot ser narrador i que aquest és un art a la mà de tothom. Es pot perfeccionar la tècnica però no s'ha de perdre de vista que hom està avesat a contar, a explicar el que li ha passat, el que ha vist o somiat... i tot això són formes de narració oral. Per tant, tal i com expliquen Campos, Núñez i Martos: «*Recordando a Sócrates se trata de despertar a la conciencia de un saber que ya sabes, però que no sabes*» (2010, 57-58).

3.4. Com seleccionar els contes per explicar als infants

3.4.1. Qualitats que haurien de tenir els contes per agradar als infants.

La tasca de triar un conte per explicar a l'aula, a vegades, pot resultar difícil. Molts narradors expliquen, des de la seva experiència, quins són els criteris que acostumen a seguir. Alguns

d'aquests seran recollits a continuació, a fi d'establir unes pautes comunes que puguin guiar als mestres en la seva tria.

Per començar, seguint les recomanacions de Sara C. Bryant (1904/2008), es precís adonar-se de quines són les qualitats comunes a tots els contes que els infants consideren els seus preferits. Fruit de la seva experiència, aquesta autora recomana que els contes continguin:

1- Rapidesa en l'acció

El perquè d'aquesta característica és senzill d'esbrinar, només cal fixar-se en com s'expressen i es comuniquen els infants d'aquestes edats. Aquests ho fan amb moviments, amb l'acció. Per això és recomanable que els contes responguin a aquesta manera de comunicar-se.

2- Simplicitat

Els contes senzills ofereixen «quadres complets a la imaginació» (Bryant, 1904/2008, 53), és a dir, narren fets i situacions que l'infant coneix bé però que estan tenyits amb una mica de misteri que els fa més atractius. D'aquesta manera, és com els plats, les cadires i els llits dels «Tres óssos», uns elements tant simples, esdevenen atractius als ulls dels infants pel simple fet de pertànyer a uns animals, «heus ací l'element meravellós, i amb aquest lleuger matis n'hi ha prou per transformar l'escena» (Bryant, 1904/2008, 53). El perquè d'aquesta característica també sembla clar i és que «les imatges familiars —transportades al realisme de la fantasia— desperten interès i satisfan l'esperit» (Bryant, 1904/2008, 53).

3- L'element repetitiu

L'element repetitiu permet al nen sentir-se segur perquè l'ajuda a anticipar l'acció i comprendre el que està per arribar, és com si es digués «això ja ho conec; ja ho he sentit [...]». Cada repetició accentua la nota familiar, excita el sentiment humorístic i facilita l'esforç d'atenció» (Bryant, 1904/2008, 54). Per als infants és vertaderament un plaer reduir allò que en un principi semblava intel·ligible als seus elements més simples, per després comprendre'ls en el seu conjunt. «Aquest és un plaer perfectament legítim i natural i, per a la intel·ligència en

formació, pot constituir un mitjà de desenvolupament més poderós que no ens pensem» (Bryant 1904/2008, 54).

Aquesta tècnica repetitiva, ja era usada pels narradors més antics, vet aquí que avui dia existeixin molts contes amb estructura repetitiva que ajudaran a l'auditori infantil, per una banda, a comprendre la història en la seva totalitat i, per l'altra, al narrador a recordar-la.

3.4.2. Els gustos dels infants.

Pel que fa als gustos dels infants s'ha de tenir en compte que «els gustos i la capacitat dels infants de la mateixa edat són molt variables» (Bryant, 1904/2008, 57), per tant, resulta difícil parlar de gèneres adequats segons l'edat. Tot i això, alguns autors, basant-se en la seva experiència, s'atreveixen a nomenar els gèneres predilectes per a cada. Entre aquests narradors, es troba Sara C. Bryant (1904/2008), qui ofereix un llistat de característiques, sobre les narracions infantils, que podrien guiar als mestres a la hora de triar un conte per als seus alumnes. Per tant, una vegada més, seguint les seves recomanacions, es pot declarar que per a la franja d'edat que oscil·la entre els tres i els cinc anys, s'hauria d'optar per:

- 1- Historietes rimades
- 2- Històries amb fragments versificats
- 3- Narracions d'història natural, amb la intervenció d'animals molt personificats
- 4- Contes burlescos
- 5- Els contes més senzills de fades

I pel que fa a les edats compreses entre els cinc i els set anys, recomana decantar-se per:

- 1- El folklore (llegendes locals)
- 2- Contes de fades
- 3- Contes burlescos
- 4- Faules
- 5- Llegendes
- 6- Narracions tretes de la història natural

Quan els infants comencen a sentir interès pel perquè de les coses, Sara C. Bryant (1904/2008), recomana contar-los històries de veritat o, almenys, que puguin ésser-ho, com per exemple: Les narracions històriques o científiques. Ara bé, no s'ha d'abandonar del tot la ficció, se'ls pot explicar que allò que se'ls està contant «només és un conte», o que és basat en un fet real però que s'hi han afegit alguns elements meravellosos, ja que tal i com explica Bettelheim (1975/1999), la manera com es desenvolupen les històries vertaderes als infants els hi és totalment aliena, ja que no responen a les experiències internes que viuen. «*Sin embargo, cuando se combinan con una orientación amplia y psicológicamente correcta referida a los cuentos, el niño recibe una información que se dirige a las dos partes de su personalidad en desarrollo: la racional y la emocional*» (Bettelheim, 1975/1999, 66).

3.4.3. Les pors adultes davant la selecció.

Un aspecte que sol preocupar a molts adults és el fet de si explicar contes que *a priori* semblen sagnants i amenaçadors. Al respecte, Bettelheim (1975/1999) explica que els nens quan tenen la suficient maduresa, capten el simbolisme de la història i saben distingir entre fantasia i realitat. Per exemple, aquest autor posa l'exemple d'una mare que no sabia si contar el conte de «Jack, el matador de gegants» al seu fill però, després d'observar com l'infant tenia somnis devorant a la gent o de gent devorada, va decidir contar-li i les conclusions del menut, sense que la mare li expliqués res, foren que allò no era una història real perquè els gegants no existeixen, però que sí que existeixen, en canvi, els adults que són com a gegants. És a dir, a l'edat madura de cinc anys, va comprendre el missatge de la història «*si bien los adultos pueden percibirse como gigantes amenazadores, un niño pequeño puede apovecharse de ellos con astucia*» (Bettelhim, 1975/1999, 33).

Hi ha autors que suggereixen cercar un punt de connexió entre els problemes que pugui estar vivint el públic infantil amb el conflicte principal que expliqui el conte, ja que d'aquesta manera l'infant podrà identificar-se amb l'obra. Tal i com deia Rodari «Per conèixer-se cal poder-se imaginar» (Rodari, 1973/ 1998, 108).

Ara bé, així com explicava Ramon Bassa, filòleg, mestre i professor del Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació a la Universitat de les Illes Balears, en una conferència oferta al II Festival del Conte (maig, 2015), s'ha d'anar en compte amb els contes

escrits des d'una perspectiva pedagògica. És a dir, contes creats per ensenyar algun concepte, procediment o actitud concreta. Per exemple, inventar un conte per mostrar el color vermell. Aquest no tindria massa sentit, en mancaria l'essència. Mercè Escardó (maig, 2015), afegia que per saber si un conte —en format àlbum—és de qualitat, s'ha de notar que la història vivia dins l'autor abans de ser posada per escrit.

3.4.4. Les il·lustracions.

Cal fer esment també, breument, de les il·lustracions que presenten els contes, ja que si el narrador opta per explicar-lo ensenyant les imatges, caldrà que aquestes siguin de qualitat, és a dir, que siguin imatges que afegixin i suggereixin coses que el narrador no esmentarà explícitament, és dir, que no siguin excessivament òbvies (Rauen, s.d.).

3.4.5. La pista clau.

A banda de tot el comentat fins el moment, no cal oblidar-se que tal i com s'expressa a tots els manuals de narració consultats, i demés fonts d'informació, una de les premisses més importants a l'hora de seleccionar un conte per ser narrat és que emocionï, commogui i ompli al propi narrador. Això és important perquè es fa molt notori quan un narrador explica un conte que ha interioritzat, i que sent com a seu, a un narrador que l'explica com si no tingués res a veure amb ell.

Per poder arribar a trobar contes que omplin realment l'ànima del narrador i arribin fins el més profund del seu cor, s'ha de llegir molt i, a poc a poc, anar descobrint autors, editorials i tipus de contes que li agradin per ser compartits amb els infants (Gelos, 2010).

El psicoanalista Bruno Bettelheim explicava el següent:

«Para decidir si una historia es un cuento [...] o algo completamente distinto, uno debería preguntarse si el nombre de regalo de amor para el niño resulta adecuado a ella. Este no parece un mal sistema para llegar a una clasificación» (1975/1999, 32).

És a dir, amb aquestes paraules es dedueix que l'emoció serà una característica important a l'hora d'escollir un conte.

Concloent aquest apartat, podria dir-se que contar contes exigeix una selecció i una elecció molt personal perquè la història ha d'atrapar al narrador, cal que aquest se n'apregui molt bé la trama, captant els detalls més importants i essencials del context i els personatges, i la visqui de tal manera que el públic infantil s'enganxi a l'obra i la visqui amb ell (Campos et al., 2010).

3.4.6. Exemples de contes literaris —format àlbum— de qualitat.

En aquest apartat es donaran a conèixer diferents contes literaris il·lustrats que responen als criteris de selecció comentats pàgines més amunt. És a dir, són historietes rimades, històries amb fragments versificats, narracions d'història natural, amb la intervenció d'animals i objectes varis molt personificats o contes burlescos.

Els contes de fades, no seran objecte d'estudi d'aquest recull perquè ja són estudiats al llarg del Grau d'Educació Infantil, al contrari que els contes àlbum. Aquests són uns grans desconeguts per molts de mestres i es creu necessari descobrir-ne alguns, ja que a través dels contes literaris els infants, també, poden fer volar la seva imaginació.

Els contes seleccionats responen, a més, a les característiques de rapidesa en l'acció, és a dir, sempre seguit passen coses i d'aquesta manera enganxen a l'infant. A més, són simples, en el sentit que presenten històries que són familiars als menuts amb el punt just d'estranyesa. Per últim, compten amb elements repetitius o bé una estructura repetitiva que ajuda a l'infant a captar de seguida la història i anticipar-se als esdeveniments.

Ara bé, cal tenir en compte que no totes aquestes característiques es donen alhora en un mateix conte. N'hi apareixerà alguna, raó pel qual ha estat elegit, però sobretot, el que tenen en comú, tots aquests contes, és entusiasmen a l'autora d'aquest treball. Aquesta és la raó principal per la qual han estat inclosos en aquest recull.

Per altra banda, esmentar que aquests contes seran presentats, classificats per temàtica, seguint el criteri de Lluch (2010b, 92-95) citada a Lluch i Valriu (2013, 34) tal i com ja s'havia esmentat a la metodologia sobre la bibliografia. D'aquesta manera, els mestres que consultin aquest treball podran tenir un exemple de les temàtiques més comunes de la literatura infantil. Així, els temes tractats són: els sentiments, la condició humana, la família, l'entorn i el context. Començant per la temàtica referida als sentiments es troba per:

- 1- L'amor:
  - 1.1. *Sempre t'estimaré* (Gliori, 2000)
  - 1.2. *La gran fàbrica de les paraules* (De Lestrade, 2010)
  - 1.3. *Mare, de quin color són els petons?* (Queralt, 2005)
- 2- Amistat:
  - 2.2. *El peix irisat* (Pfister, 2005)
- 3- La ràbia:
  - 4.1. *Quina rebequeria!* (D'Allance, 2000)
- 4- Empatia:
  - 5.1. *El pirata de les estrelles* (Arrayás, 2014)
- 5- Totes les emocions:
  - 6.1. *El monstre de colors* (Llenas, 2013)

De la temàtica de «Condicció humana», que fa referència al creixement des del punt de vista psicològic, sociològic o biològic d'una persona o una família, la recerca de la pròpia identitat, ritus de pas, la mort... Es troben per:

- 1- La identitat:
  - 1.1. *La bruixa Brunilda* (Thomas, 2011)
  - 1.2. *El somni d'en Mateu* (Lionni, 2013)
- 2- L'autoestima:
  - 1.1. *La vaca que va pondre un ou* (Cutbill, 2008)
  - 1.2. *Orelles de papallona* (Aguilar, 2008)
- 3- La mentida
  - 3.1. *La cosa que fa més mal del món* (Livan, 2005)
- 4- La mort
  - 4.1. *Per sempre més* (Durant, 2003)
- 5- L'avarícia
  - 5.1. *La casa més gran del món* (Lionni, 2008)
- 6- El treball col·laboratiu
  - 6.1. *Neda-que-neda* (Lionni, 2007)
- 7- La desobediència
  - 7.1. *La zebra Camil·la* (Lionni, 2000)

8- La imaginació i la fantasia

8.1. *Allà on viuen els monstres* (Sendack, 2010)

Pel que fa al tema de la «Família», es troba per:

1- L'arribada d'un germà:

1.1. *M'estimes o no m'estimes?* (Norac, 2004)

2- Divorci:

2.1. *Visc a dues cases* (De Smet, 2008)

3- Adopció:

3.1. *La princesa que va venir de la Xina* (Martín i García, 2004)

4- Amor patern-filial:

4.1. *Un estel per al Quico coet* (Fahey, 2000)

En la temàtica referida al «context», es troben els següents contes:

1- Animals

1.1. *De què fa gust la lluna* (Grejniiec, 2014)

1.2. *La talpeta que volia saber qui li havia fet allò al cap* (Erlbruch, 1999)

1.3. *El conillet blanc* (Ballesteros, 2006)

2- Naturalesa

2.1. *L'erugueta goluda* (Carle, 2007)

3- Vida urbana o rural

4.1. *El carter joliu o unes cartes molt especials* (Ahlberg, 2001)

Per últim, pel que fa a «l'entorn», hi ha per tractar:

1- La diversitat

2.1. *Una altra cosa* (Cave, 2003)

2.2. *Sofia, la vaca que estimava la música* (de Pennart, 2001)

2.3. *En Martí i les balenes* (Van Rheeën, 2003)

3.5. Recursos complementaris per a la narració de contes

Són molts els recursos complementaris emprats pels narradors de contes que poden trobar-se en els manuals de narració, en *blogs*, revistes digitals o que poden donar-se a conèixer a través de l'observació directa. En aquest apartat, es pretén presentar-ne una petita mostra, alguns dels més esmentats a totes les fonts documentals consultades, a fi que els lectors d'aquest treball puguin servir-se'n a voler.

Partint del conte oral, que és la forma més natural de narrar, sense disfresses, ni artificis, tan sols amb la paraula, el gest, la mirada i la veu, es pot anar afegint tot allò que es vulgui per tal d'aportar dinamisme, atracció o suport narratiu al conte.

Així, es troben els següents recursos complementaris per a la narració oral:

1. El conte gràfic

Aquest recurs complementari a la narració oral consisteix en ensenyar les il·lustracions del propi conte, o bé, utilitzar làmines, és a dir, imatges de format gran que il·lustrin la narració oral. El més ideal és que aquestes imatges siguin suggerents i aportin contingut a la història que explica el narrador, a fi que no matin la imaginació dels infants. La manera de presentar aquest recurs es senzilla: el narrador va ensenyant les imatges mentre narra l'escena. L'única dificultat que presenta és el fet que el narrador no pot veure les imatges mentre narra. Per això serà precís que assagi els canvis de làmina per tal que es corresponguin amb la narració.

1.1. La tècnica del *Kamishibai*

Pel que fa a la tècnica de les làmines, el *Kamishibai*, «teatre de paper», en japonès, és una forma de contar contes molt popular al Japó. Aquesta està formada per un conjunt de làmines que tenen dibuixos a una cara, i text, a l'altra. El narrador explica el text, mentre el públic observa les imatges. Les làmines del *kamishibai* es col·loquen, en ordre, sobre un suport, anomenat «*butai*» —teatret de tres portes— de cara al públic i es van succeint una rere l'altra. La làmines del *kamishibai* solen tenir dibuixos grans i de traçades clares, i les escenes són simples, procurant que causin cert impacte (Aldama, 2005).

2. El conte escenificat

El conte escenificat és aquell conte oral en què el narrador posa veu a un dels personatges de la història. Amb aquest recurs cal anar en compte, ja que si el narrador opta per caracteritzar-se amb el personatge principal, no podrà narrar els diàlegs de manera directa dels altres personatges perquè confondria als infants. Ara bé, tot i que es parli d'escenificació, no cal oblidar-se que narrar i dramatitzar (teatre) no és el mateix. Per tant, escenificar en aquest cas, significa adoptar la veu d'un personatge a través del qual es narrarà la història.

3. Els titelles

Els titelles són personatges del conte que cobren vida a través de ninots de diferent índole. Segons Bermejo (2011a) es troben els titelles de:

- a. Dit: S'utilitzen amb un auditori reduït i quan el narrador està proper als infants.
- b. Vareta: Poden ser plans o tridimensionals. Solen estar fets de parts unides a un eix central que passa pel tronc.
- c. Guant: És el més tradicional. S'utilitza movent els dits i el canell.
- d. Manyopla: No solen tenir braços però permet el moviment de la boca.
- e. Con: Aquest està fet d'un con de cartró folrat de teles. El ninot surt de dins aquest con que es manipula amb un pal en el qual hi està unit el cap del titella.
- f. Taula: S'utilitzen movent els dits i el canell com els de guant. Aquests, a més, tenen cames.
- g. Marioneta: es manipula des de dalt amb fils, aquesta és la diferència principal amb els altres.
- h. Ombres xineses: Figures planes, normalment de color negre, que es manipulen darrera una tela blanca o un altre tipus de pantalla il·luminada des de darrera, per tal que s'hi projectin les ombres de les figures.

Es precis esmentar que hi ha altres tipus de titelles que també s'utilitzen, actualment a les escoles, que són:

- i. Les joguines (*playmobils*, cavallers, pepes, animals domèstics...): Aquestes s'utilitzen movent el personatge per damunt de l'escenari creat per a narrar el conte (taula, un teatrí, escenari imaginari...).

- j. Titelles confeccionades a partir de materials reciclats: poden ser fetes amb cullerots, pals de gelat, tubs de cartró, llaunes, roba, etc.

Aquest recurs complementari a la narració com són els titelles permet al narrador recrear diàlegs directes entre els personatges, tot i que no està obligat a fer-ho, de fet Rodari deia:

El llenguatge propi dels titelles i de les marionetes és el moviment [...]. Però un sol titella, si en sap, pot dialogar durant hores amb el seu públic de nens, sense cansar-se i sense cansar-los [...]. Dos titelles triats per casualitat són un binomi fantàstic (1973/ 1998, 105).

4. Contes amb música

La música aportarà dramatisme a les escenes. Per una banda, existeix l'opció d'acompanyar la narració amb un CD amb música. Aquest recurs, caldrà d'una gran organització per part del narrador, si és que no compte amb ajuda, ja que haurà de gravar un CD on sonin músiques de diferents tonalitats, d'acord a les escenes que es vagin succeint al conte, i això significa controlar el temps que necessita per narrar cada escena de la història. La música connecta directament amb les emocions humanes, per tant, és un bon complement a la veu que, ja de per sí, compta amb una musicalitat pròpia. Per tant, amb aquest recurs, l'emoció està assegurada.

Per altra banda, es pot optar per utilitzar instruments — convencionals o no convencionals— que serveixin per caracteritzar l'aparició d'un personatge, per fer veure que arriba una escena de tensió, per simular l'aparició d'un objecte màgic, etc. És a dir, amb instruments molt senzills es poden evocar molts sentiments durant la narració. Ara bé, aquest recurs requerirà de preparació i assaig previs per part del narrador.

5. Els contes motors

Els contes motors són segons Conde (2001) citat per Rivas y Terroba «*un cuento jugado, un cuento vivenciado de manera colectiva, con unas características y unos objetivos propios*» (2010, 7). És a dir, el recurs complementari a la veu és l'escenificació que realitzen els infants a mesura que avança l'explicació del narrador. Aquests tipus de contes ofereixen als infants, per una banda, els beneficis que els aporta la narració oral, i per l'altra, els beneficis que els ofereix el joc en el seu desenvolupament global.

Per portar a terme el conte motor, calen recursos complementaris tals com: objectes reals — una capsa de música, una clau, un mirall...—, un espai o objecte imaginari —que simulin la porta d'un castell, unes escales, un museu...—, les cartes d'una baralla —el rei, la reina, el cavaller...—, etc. (Bermejo, 2011b).

Tots aquests complements necessitaran temps previ de preparació per tal que els infants comptin amb un ampli ventall de recursos i puguin viure el conte en plenitud. Per veure'n una aproximació el lector pot consultar l'Annex C en què es desenvolupa una activitat que té punts en comú amb el conte motor.

6. Els infants com a protagonistes

Aquest recurs, tot i no ser visual, també serveix com a reclam per atreure al públic infantil. Gianni Rodari explica que «als nois també els agrada sentir-se sovint barrejats amb les històries, encara que només sigui amb el nom» (Rodari, 1973/ 1998, 109). Aquest recurs, segons l'autor, «actuava com un reforç de l'interès i de l'atenció, perquè constituïa un reforç del mecanisme d'identificació. És aquest mecanisme [...] el que permet introduir dins la història “missatges” amb la certesa que arribaran a destinació» (Rodari, 1973/ 1998, 109).

Per acabar aquest apartat, comentar que cal tenir en compte que, si bé, les ajudes visuals són un atractiu afegit per captar l'atenció dels infants i facilitar-ne la seva comprensió, pel narrador signifiquen estar més concentrat, assajar i dedicar-li un temps previ, abans d'afrontar la narració davant l'auditori. A més, s'ha de tenir la responsabilitat d'utilitzar els recursos complementaris en la justa mesura, només quan aportin un valor afegit a la narració (Gelos, 2010).

3.6. Activitats didàctiques a partir de la narració oral

En aquest apartat es proposaran un seguit d'activitats didàctiques que tenen com a objectiu principal treballar l'expressió i el llenguatge oral, en base a un conte explicat prèviament als infants a l'aula.

Aquestes activitats presentades es poden aplicar després de qualsevol conte. Ara bé, en aquest cas s'ha optat per fer-ho a partir de contes literaris de format àlbum, seleccionats a l'apartat

anterior, perquè el lector pugui apreciar-ne l'aplicació pràctica a l'aula, a banda dels beneficis que ja de per sí aporta la narració.

3.6.1. Activitats per al primer cicle d'Educació Infantil.

1. Les onomatopeies

<p>Descripció i desenvolupament de l'activitat</p>	<p>L'activitat consisteix en narrar un conte que tingui possibilitats de treballar les onomatopeies. En aquest cas, es proposa fer-ho a partir de <i>La talpeta que volia saber qui li havia fet allò en el cap</i> (Erlbruch, 1999), ja que, per una banda, permet que el narrador quan expliqui el conte vagi realitzant l'onomatopeia de cada animal que hi apareix i, per l'altra, el propi relat descriu l'onomatopeia que fa cada excrement al caure al terra, que també pot verbalitzar el narrador.</p> <p>Així, un cop narrat el conte, es mostrarà als infants làmines on hi surtin els diferents excrements dels animals o bé, els elements visuals utilitzats per representar les defecacions d'aquests. Per exemple, es pot utilitzar uns cacauets recoberts de xocolata per representar les caquetes del conill.</p> <p>Es tractarà que els infants diguin de qui era aquell excrement realitzant l'onomatopeia de l'animal. Així es vocalitzarien les següents onomatopeies:</p> <p>Colom: parrup - parrup Cavall: iii- iii Cabra: bee - bee Vaca: muu - muu Porc: rony – rony Ca. Bup - bup</p> <p>Es podria fer el mateix demanat als infants que realitzessin l'onomatopeia corresponent al so que fa cada excrement al caure al terra. D'aquesta manera, seguint el text de conte, seria:</p> <p>Colom: pam</p>
--	--

	<p>Cavall: plof-plof</p> <p>Conill: ra-ta-ta</p> <p>Cabra: clac-clac</p> <p>Vaca: xof</p> <p>Porc: flop</p> <p>Ca: Plim</p>
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> - Treballar les onomatopeies a partir dels sons que surten al relat - Ajudar al desenvolupament de l'expressió i el llenguatge oral - Exercitar la memòria - Fer correspondències
Materials	<ul style="list-style-type: none"> - Elements visuals que representin els excrements dels animals - Làmines amb cada un dels animals i làmines amb cada un dels excrements

2. Petits narradors

<p>Descripció i desenvolupament de l'activitat</p>	<p>L'activitat consisteix en narrar un conte a partir de la tècnica del <i>kamishibai</i> i, acte seguit, demanar als infants que l'expliquin ells.</p> <p>El fet de comptar amb imatges senzilles i molt clares ajudarà als infants a narrar-lo. Ara bé, el conte ha de ser molt conegut per als infants, per tal que puguin tenir en ment un referent a qui imitar.</p> <p>La tècnica del <i>kamishibai</i>, a més, és útil per aquesta activitat amb infants de primer cicle perquè farà que els nens no hagin de recordar la història, sinó tan sols, descriure les imatges.</p> <p>Cal tenir en compte, que en funció del nivell de desenvolupament del llenguatge oral del menut, els fets narrats seran més breus o més extensos però, en qualsevol cas, seran molt descriptius, ajustant-se al que vegin a les il·lustracions.</p> <p>Aquesta activitat haurà de ser guiada per l'adult responsable, qui s'encarregarà d'ajudar a l'infant a narrar el conte. Aquest, li podrà fer</p>
--	--

	preguntes sobre les imatges que ajudin al petit a seguir narrant la història. També, l'haurà d'ajudar a canviar les làmines.
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> - Desenvolupar l'expressió i el llenguatge oral a través de la narració d'un conte - Potenciar l'autoestima de l'infant narrador que serà el protagonista
Materials	- <i>Kamishibai</i> (teatret i làmines del conte)

3.6.2. Activitats per al segon cicle d'Educació infantil.

Pel que fa a les activitats, adreçades al segon cicle d'Infantil, esmentar que tenen com a referent les activitat que es porten a terme a les escoles de Providència, explicades per Sara C. Bryant a *Com explicar contes* (1904/2008) i les proposades per Gianni Rodari a *La gramàtica de la fantasia* (1973/1998).

1. Dramatització d'un conte inventat

Descripció i desenvolupament de l'activitat	<p>L'activitat consisteix en narrar un conte i després demanar als infants que, a partir de la història narrada, n'inventin una de nova i l'escenifiquin. En aquest cas, es proposa començar per una conversa a partir de preguntes comodí, tals com les que es plantegen a <i>Conta'm. Narració oral i educació reflexiva</i> (De Puig, 1999).</p> <p>Coneixement: Què passa en aquest conte? Què feia/deia...?</p> <p>Comprensió: Per què va passar? Per què va decidir fer/ no fer...?</p> <p>Aplicació: Què hauries fet tu? Què hagués passat si...?</p> <p>Anàlisi: Quina part t'ha agradat més? Quins moments canviaries?</p> <p>I, per acabar la història, aplicant l'habilitat de síntesi, i responent a una de les activitats proposades per Rodari (1973/1998), es pot demanar als infants de canviar el final. Una pregunta que ajudaria seria: Què haguessis fet tu si haguessis estat X?</p> <p>Un cop feta la conversa, caldrà que els infants es posin d'acord en quin serà el final elegit per representar. Si l'activitat engresca als</p>
---	---

	<p>menuts, també es poden canviar altres parts de la història i inclús algunes característiques dels personatges.</p> <p>Per realitzar aquesta activitat, cal escollir contes no massa complicats, d'estructura clara que permetin una fàcil comprensió i memorització per part dels infants. Per això, es proposa fer-ho a partir del conte <i>La zebra Camil·la</i> (Núñez, 1999), el qual és d'estructura repetitiva i té molts personatges, cosa que permet gran participació de petits.</p> <p>Si el lector té interès en veure la posada en pràctica d'aquesta activitat vagi a l'Annex C.</p>
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> - Desenvolupar l'expressió i el llenguatge oral a través de la dramatització d'un conte. - Treballar les habilitats de pensament a través de la conversa - Fomentar una bona autoestima - Adquirir nou lèxic
Materials	<ul style="list-style-type: none"> - Disfresses o algun element per caracteritzar-se amb el personatge - Maquillatge de cara (opcional) - Escenografia (opcional) - Paper i llapis per apuntar les idees dels infants i la nova història

2. Amanida de contes

Descripció i desenvolupament de l'activitat	<p>L'activitat consisteix en mesclar, dins una cistella, personatges de diferents contes literaris que siguin coneguts pels infants i hagin estat explicats a l'aula.</p> <p>En aquest cas, es proposa mesclar el personatge principal de <i>El Monstre de colors</i> (Llenas, 2012), amb el ratolí Mateu del conte <i>El somni d'en Mateu</i> (Lionni, 2013), la zebra Camil·la de <i>La zebra Camil·la</i> (Núñez, 1999), el pirata Ulisses i la Lluna del conte <i>El pirata de les estrelles</i> (Arrayás, 2014) i La Cosa, del conte <i>Quina rebequeria!</i></p>
---	--

	<p>(d'Allance, 2000) perquè són personatges significatius pel grup aula en què ha estat aplicada aquesta activitat (veure Annex C).</p> <p>Per presentar l'activitat es pot explicar als infants que durant la nit, els contes s'han barrejat i alguns personatges s'han ajuntat perquè tenen ganes de viure noves aventures plegats. Per això, els demanem la seva ajuda per tal que entre tots els construïm una història ben apassionant.</p> <p>A partir d'aquí, l'activitat comença demanant una mà innocent perquè tregui un personatge. Després, els infants hauran de fer anar la imaginació i la creativitat per inventar-se un conte.</p> <p>L'adult haurà de dinamitzar l'activitat. Per això, pot fer preguntes als infants per ajudar-los a construir una història. Per exemple, els pot demanar, quan surt el primer personatge, quin problema té. D'aquesta manera, ja es tindrà un conflicte inicial que haurà de ser resolt.</p> <p>Després, se'ls hi podria demanar si aquest personatge necessita ajuda o necessita algun amic. En aquest moment, es podria treure un altre personatge. Per tant, la mestra també se les haurà d'enginyar per fer preguntes suggerents que ajudin als infants a crear la història.</p>
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> - Desenvolupar l'expressió i el llenguatge oral a través de la creació d'un conte inventat - Fomentar la creativitat i la imaginació - Respectar el torn de paraula per poder parlar i donar la opinió
Materials	<ul style="list-style-type: none"> - Titelles dels personatges dels contes que es vulguin afegir a la bossa - Cistella, caps a o bossa

Aquest recull d'activitats és tan sols una mostra de tot el que es pot arribar a realitzar a partir dels contes. Com a norma general, cal tenir en compte que les activitats s'han de presentar en forma de joc, per als més petits, per tal que els resultin motivadores i s'engresquin a participar. Per altra banda, també es precis tenir present que si el que es pretén es treballar l'expressió i el llenguatge oral, totes les aportacions dels infants han de ser valorades, no hi ha lloc pel menyspreu de cap resposta, ans al contrari, s'ha de valorar qualsevol aportació.

4- CONCLUSIONS

Les conclusions y reflexions que es poden extreure després d'haver realitzat el treball són diverses. Així en primer lloc, donant resposta a la pregunta formulada a la introducció sobre el perquè de la importància d'explicar contes, esmentar que, tal i com afirmen les diverses fonts consultades, els contes estimulen el desenvolupament del llenguatge, ajuden a identificar i expressar sentiments, a construir la identitat, impulsen la creativitat i la imaginació i fan exercitar el criteri personal dels infants, a partir dels valors explícits i latents que transmeten.

Tots aquests són aspectes presents en el Currículum d'Educació Infantil que, per tant, des de la narració oral de contes, permetran al mestre abordar-los d'una manera motivadora i significativa per als infants. Per tant, considero que aquesta part del treball s'ha resolt satisfactòriament i s'ha ajustat a l'objectiu que perseguia: analitzar el perquè de la importància d'explicar contes a l'Educació Infantil. A més, crec que el fet d'haver explicat els motius pels quals narrar és millor que llegir en veu alta, aporta un valor afegit a aquesta part del treball.

En segon lloc, atenent a la pregunta inicial de si existien pautes per explicar contes, comentar que m'he trobat amb la grata sorpresa que són uns quants els autors que parlen de la narració oral, a banda de la pionera Sara Cone Bryant, a qui ja coneixia, i a qui amb el present treball he tingut la oportunitat d'estudiar en profunditat. Així, amb les suggerències d'uns i altres autors, s'ha anat elaborant un seguit de normes, que considero seran útils a tot conta contes novell, ja que reuneixen les reflexions dels narradors més experts.

Però, si bé és cert que aquest apartat conté les conclusions extretes de diferents manuals de narració, cal comentar que la seva elaboració no hauria estat possible sense un article de Caterina Valriu (2015a) el qual, de manera breu i concisa, resumeix els punts principals dels manuals de narració, més importants, escrits per dones narradores en llengua catalana o espanyola. De fet, si no hagués estat per aquest, no hauria pogut accedir als manuals originals, consulta que m'hagués agradat realitzar, ja que a la biblioteca de la Universitat no s'hi troben disponibles. Al final, considero que l'objectiu d'aprendre com explicar contes perquè arribin als infants, s'ha assolit.

En tercer lloc, em vaig demanar, a l'inici d'aquest treball, quins eren els consells que havien de seguir els mestres alhora d'escollir un conte per als menuts. I, un cop més, la resposta la vaig trobar al manual Sara Cone Bryant (1904/2008). Ara bé, la meva sorpresa va arribar en descobrir

que, rere les paraules del psicoanalista Bruno Bettelheim (1977) i l'escriptor Gianni Rodari (1987), també s'hi amagaven algunes de les respostes als dubtes plantejats per molts mestres a l'hora d'elegir un conte. Amb tot, finalment considero que s'ha arribat a un apartat força complert, amb pautes útils per seleccionar contes, que respon a l'objectiu inicial d'esbrinar els criteris de selecció que haurien de guiar als mestres a l'hora de presentar bona literatura infantil als menuts.

En quart lloc, s'havia marcat com a objectiu presentar una tria de contes literaris — en format àlbum— de qualitat. Per això, al llarg d'aquests mesos d'investigació, la consulta d'aquest tipus de literatura infantil ha estat abundant, a fi de fer-se amb algun exemplar que respongués a algun dels criteris establerts pels experts. Aquesta tasca es presentà àrdua i difícil, ja que requeria de temps i recursos materials i econòmics amb què jo no comptava. Jo no em podia permetre comprar tots els contes que, a cop d'ull a les llibreries, em semblessin adients per a aquest treball. Ara bé necessitava llegir-los amb calma per poder fer-ne un anàlisi, per tal de poder descriure breument, a l'apartat d'annexos que m'havia proposat realitzar, el perquè d'aquella tria.

Per això, considero que mereix una menció especial, per la meva part, l'ajuda rebuda per Aina Reus, mestra i filòloga, i la meva tutora d'aula en el *Pràcticum II*. Ella, em proporcionà muntanyes de contes de la seva biblioteca personal, dels quals jo vaig anar seleccionant els que més s'ajustaven als criteris que s'havien establert en el marc teòric. Per tant, gràcies a l'ajuda rebuda, vaig poder completar satisfactòriament tant aquest apartat del treball com el d'annexos.

En aquesta part del procés, les revisions foren contínues, era difícil posar punt i final a la consulta de contes literaris. Ara bé, un cop arribada l'hora de donar el treball per acabat, calia fer la revisió final i tocava desprendre's de contes literaris que, tot i que responguessin a algun dels criteris establerts, i a mi m'emocionessin, no eren òptims per a la narració, sinó que servien millor a la lectura en veu alta, ja que eren d'estructura massa complexa. Al llarg d'aquest temps de revisió, també em vaig emportar la sorpresa d'adonar-me que havia inclòs dos contes, que jo havia pres per literaris, que eren d'origen popular, un rus i l'altre birmà. Llavors, vaig entendre el perquè responien tan bé a gairebé tots els criteris de selecció.

En aquest moment, vaig recordar les paraules que havia sentit dir a Caterina Valriu (2015b), en les I Jornades Internacionals titulades «*Tomo la palabra. Mujeres, voz y narración oral*» emès al canal de la UNED (2015), on explicava que els contes populars, pel seu origen oral, són

perfectes per a la narració perquè s'han desfet de tot allò superflu, tots aquells elements que la puguin entorpir, característica que molts contes literaris no posseeixen perquè han estat escrits per a ser llegits. Per això, n'hi haurà molts que seran difícils de narrar.

També esmentar, respecte a aquesta part del treball, que la decisió, presa a l'inici, de voler oferir una mostra representativa de les principals temàtiques de la literatura infantil, a hores d'ara seria, segurament, replantejada. El motiu és que, per una banda, aquesta decisió m'ha ajudat a classificar i posar límits a la meva recerca, però per altra banda, paradoxalment, m'ha obligat a elegir un conte per a cada temàtica, una tasca ben complicada degut a les limitacions amb què m'he trobat, esmentades línies més amunt. Per tant, potser hauria estat més adient centrar-se en una temàtica, ja que hagués conduït a una recerca més concisa i profunda.

En darrer lloc, em demanava a la introducció sobre l'existència d'activitats que, partint de la narració de contes, donessin cabuda al Currículum d'Educació Infantil. Al llarg de la investigació bibliogràfica realitzada m'he adonat que, una vegada més, els manuals de narració i els llibres escrits per Gianni Rodari, en tenien la resposta. A partir de les seves propostes, vaig decidir introduir alguna modificació, per tal que quedés palès que a partir d'un conte literari i dels recursos complementaris mostrats en aquest treball, és possible treballar el desenvolupament de l'expressió i el llenguatge oral a l'aula.

Per evidenciar, a més, que es pot fer d'una manera motivadora i significativa per als infants, s'ha elaborat l'annex C, en què s'expliquen les activitats portades a la pràctica. Aquestes, mostren el perquè d'un treball com el present, ja que posen de manifest els beneficis que reporta escoltar contes als infants, raó per la qual és necessari tenir bons narradors a l'escola, que apreciïn, respectin i valorin l'art de narrar, en definitiva, que li sàpiguen extreure tot el suc. Ara bé, aquest treball només és una breu mostra de tot el material que existeix respecte al tema que ens ocupa, per tant, convido al lector a seguir investigant, tal i com pensa fer una servidora.

Per acabar, esmentar que he après que és amb el rodatge quan hom acaba polint el seu propi quefer com a narrador. Per això, després d'assentar en el meu interior els pilars de la narració, em vaig iniciar en la seva pràctica i em vaig adonar que a mesura que jo em comprometia amb la causa, el meu entorn també ho feia. Per tant, crec que és responsabilitat de tots els mestres comprometre'ns amb l'art de narrar. D'aquesta manera, talment una epidèmia anirem contagiant, d'entusiasme i il·lusió, als professionals que ens rodegen, i junts obrirem les portes a la imaginació i la creativitat dels menuts de la mà de la narració de contes.

5- REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- ABRIL, P. (s.d.). *Los dones de los cuentos*. Recuperat el 6 d'abril de 2015 des de <http://www.cuentacuentos.eu/teorica/articulos/PacoAbrilLosdonesdeloscuentos.htm>
- AGUILAR, (2008). *Orelles de papallona*. Barcelona: Kalandraka
- AHLBERG, J. (2001). *El carter joliu o unes cartes molt especials* Madrid: Destinos
- ALDAMA, C. (2005). *La màgia del kamishibai*. TK, (17), 153-162. Recuperat el 2 d'abril de 2015 des de <http://kamishibai.educacion.navarra.es/documentos-2/articulos/>
- ARRAYÁS, A.D. (2014) *El pirata de les estrelles*. Barcelona: Babulinka Books
- BALLESTEROS, X. (2006). *El conillet blanc*. Pontevedra: Kalandraka
- BASSA, R. (1990-91). El llibre infantil com a sistema de comunicació: les aportacions de la pedagogia sistèmico – cibernètica. *Educació i cultura, revista mallorquina de pedagogia*, (8/9), 155-173. Recuperat el 25 d'abril de 2015 des de <http://redined.mecd.gob.es/xmlui/handle/11162/6609>
- BASSA, R. et al. (1996). *Tris-tras. Les rondalles a l'escola*. Palma: Moll.
- BASSA, Ramon. (2011). Mòdul 2: *Les habilitats orals. El treball didàctic a partir dels jocs lingüístics o l'etnopoètica*. 2016. Palma.
- BETTELHEIM, B. (1977). *Psicoanàlisi de los cuentos de hadas*. Barcelona: Crítica.
- BERMEJO, I. (2011a). *Cuentacuentos (2ª parte): Diferentes maneras de contar un cuento*. Recuperat el 8 de juny de 2015 des de <http://lapiceromagico.blogspot.com.es/2011/01/diferentes-maneras-de-contar-un-cuento.html>
- BERMEJO, I. (2011b). *Los títeres y el guiñol*. Recuperat el 8 de juny de 2015 des de <http://lapiceromagico.blogspot.com.es/2011/03/los-titeres-y-el-guinol.html>
- BRYANT, S. C. (2008). *Com explicar contes* (12 Ed.). Barcelona: Biblària.
- CAMPOS, M., NÚÑEZ, G., MARTOS, E. (2010). *¿Por qué narrar? Cuentos contados y cuentos por contar. Homenaje a Montserrat del Amo*. Cuenca: Ediciones de la Universidad de Castilla- la Mancha.
- CARLE, E. (2007). *L'erugeta goluda*. Madrid: Kókinos
- CARROL, L. (2010). *Alícia en terra de meravelles*. Barcelona: Edicions 62, la Butxaca.
- CAVE, K. (2003). *Una altra cosa*. Barcelona: Elfos
- CRP PALLARS JUSSÀ (2005). M'expliques un conte? *Intercanvi d'Experiències Educatives del Pallars Jussà*, (20), 10-11. Recuperat el 10 d'abril de 2015 des de <http://www.xtec.cat/crp-pallarsjussa/Experiencies/pdf/2004-05%20.pdf>
- CUTBILL, (2008). *La vaca que va pondre un ou*. Barcelona: Serres
- D'ALLANCE, M. (2000). *Quina rebequeria!* París: Corimbo
- DE LESTRADE, A. (2010). *La gran fàbrica de les paraules*. Barcelona: Sleepyslaps
- DE PUIG, I. (1999). *Conta'm. Narració oral i educació reflexiva*. Barcelona: GRUP IREF.
- DURAN, P., ESCARDÓ, M., RODRÍGUEZ, E. (maig, 2015). *Cada conte, una mirada*. Taula rodona moderada per R. Bassa. Contesporles, II Festival Internacional del Conte, Esporles, Mallorca.

- DURANT, A. (2003). *Per sempre més*. Barcelona: Grupo Editorial Ceac, S.A.
- DE SMET, M. (2008). *Visc a dues cases*. Eslovènia: Malsinet
- DE PENNART, G. (2001). *Sofia, la vaca que estimava la música*. Barcelona: Corimbo
- ERLBRUCH, W. (1999). *La talpeta que volia saber qui li havia fet allò al cap*. Pontevedra: Kalandraka
- ESCARDÓ, M. (maig, 2015). Conferència: *Els contes: lligams invisibles entre petits i grans*. Contesporles, II Festival Internacional del Conte, Esporles, Mallorca.
- FAHEY, M. (2000). *Un estel per al Quico coet*. Barcelona: Beascoa
- GELOS, G. (2010). *Primero la técnica*. Recuperat el 5 d'abril de 2015 des de <http://www.cuentacuentos.eu/teorica/articulos/GelosGelosPrimerolatecnica.htm>
- GLIORI, D. (2000). *Sempre t'estimaré*. Barcelona: Timun Mas.
- GREMI LLIBRETERS DE MALLORCA (maig, 2015). *Conta contes* duts a terme a Edició 33 de la Fira del llibre, Palma, Mallorca.
- GREJNIIEC, M. (2014). *De què fa gust la lluna?* Pontevedra: Kalandraka
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (2015). Diccionari de Llengua Catalana. Segona edició. Recuperat el 5 d'abril de 2015 des de <http://dlc.iec.cat/results.asp?txtEntrada=conte&operEntrada=0>
- LIONNI, L. (2000). *La zebra Camil·la*. Pontevedra: Kalandraka
- LIONNI, L. (2007). *Neda-que-neda*. Pontevedra: Kalandraka
- LIONNI, L. (2008). *La casa més gran del món*. Barcelona: Kalandraka
- LIONNI, L. (2013). *El somni d'en Mateu*. Pontevedra: Kalandraka
- LIVAN, P. (2005). *La cosa que fa més mal del món*. Pontevedra: OQO editora
- LLENAS, A. (2013). *El monstre de colors*. Barcelona: Flamboyant
- MARTÍN, M. I GARCÍA, J. (2004). *La princesa que va venir de la Xina*. Bilbao: G&J
- NORAC, C. (2004). *M'estimes o no m'estimes?* Barcelona: Corimbo
- PFISTER, M. (2005). *El peix irisat*. Barcelona: Beascoa
- PROPP, V. (1974). *Morfología del cuento* (10ª Ed.). Madrid: Fundamentos.
- QUERALT, E. (2005). *Mare, de quin color són els petons?* Saragossa: ItsImagical
- RAUEN, R.A. (s.d.). *La importància de la narració oral*. Recuperat el 5 d'abril de 2015 des de <http://www.cuentacuentos.eu/teorica/articulos/RosangelaRauenLaimportanciadelanarracionoral.htm>
- RIVAS, E. y TERROBA, J. (2010). Desarrollo de la competencia básica «Comunicación lingüística» a través del cuento motor y el cuaderno del alumno en la asignatura de educación física. *Contextos educativos: revista de educación*, (13), 155-174. Recuperat el 8 de juny de 2015 des de dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/3395441.pdf
- RODARI, G. (1987). *Gramàtica de la fantasia: introducció a l'art d'inventar històries*. Barcelona: Aliorna.
- RODARI, G. (1998). *Gramàtica de la fantasia: introducció a l'art d'inventar històries* (2ª Ed). Barcelona: Columna.
- ROMERA, J.P. (s.d.). *El poder de los cuentos*. Recuperat el 23 d'abril de 2015 des de <http://www.cuentacuentos.eu/teorica/articulos/JuanPedroRomeraElpoderdeloscuentos.htm>

- ROWSHAN, A. (1997). *Cómo contar cuentos: un método para ayudar al niño a crecer y a resolver sus problemas mas habituales*. Barcelona: Integral.
- SENDACK, M. (2010). *Allà on viuen els monstres*. Pontevedra: Kalandraka
- THOMAS, V. (2011). *La bruixa Brunilda*. Barcelona: BLUME
- UNED (2015). *I Jornadas Internacionales: Tomo la palabra. Mujeres, voz y narración oral*. Recuperat el 9 de juny de 2015 des de <https://canal.uned.es/serial/index/id/1390>
- UNIVERSITAT ILLES BALEARS (2011). *Normativa específica per a la regulació del treball de fi de grau dels títols oficials de grau d'Educació Infantil, grau d'Educació Primària, grau de Pedagogia i grau d'Educació Social, de la Universitat de les Illes Balears*. Palma: Universitat de les Illes Balears.
- VALRIU, C. (2015a). *Mujeres que cuentan cómo contar: los manuales sobre narración oral escritos por narradoras*. Palma: manuscrit presentat per a la publicació.
- VALRIU, C. (2015b). *Mujeres que cuentan cómo contar: los manuales sobre narración oral escritos por narradores*. Recuperat el 8 de juny de 2015 des de <https://canal.uned.es/mmobj/index/id/21909>
- VAN RHEENEN, B. (2003). *En Martí i les balenes*. Itàlia: SÍMBOL EDITORS
- ZAVALA TRÍAS, S. (2009). *Guía a la redacción en el estilo APA, 6ta Ed.* Recuperat el 10 de juny de 2015 des de <https://ce2.uib.es/estudis1415/course/view.php?id=69>

ANNEX A- DADES I JUSTIFICACIÓ DELS CONTES ÀLBUM SELECCIONATS

En aquest annex es recolliran les dades bibliogràfiques dels contes literaris —format àlbum— esmentats en l'apartat 3.4.1., així com un resum de cadascun d'aquests. A més, es mostraran els criteris de selecció, d'acord als recollits al punt 3.4, que en justifiquin la seva elecció.

Així, començant pels contes de la temàtica referida als sentiments es troben els següents:

1- L'amor:

1.1. Sempre t'estimaré

Títol del conte	<i>Sempre t'estimaré (No Matter What, 1999)</i>
Autor	Debi Gliori
Traducció	Dolors Senserrich
Il·lustrador	Debi Gliori
Ciutat	Barcelona
Any d'edició	2000
Editorial	Timun Mas
Temes	Amor entre pares i fills, la mort dels pares
Criteris de selecció	És un conte d'història natural que narrat a través de personatges animals, que aporten el punt just d'estranyesa, explica als menuts, de manera propera i tendre, que l'amor d'una mare és incondicional i il·limitat, és a dir, els ajuda a fer front a un dubte que en algun moment els sol sorgir als infants. A més, compte amb una estructura repetitiva que ajuda a l'infant a captar de seguida la història i anticipar-se als esdeveniments.
Resum	El Cueta, pensa que és un malcarat i que ningú l'estima. La seva mare li diu que per molt malcarat que sigui sempre l'estimarà. Ell vol estar ben segur de la resposta i li demana a la mare si l'estimaria igual si fos un ós gris, o si fos un insecte, o si es convertís en un cocodril i la resposta de la mare sempre és la

	mateixa. Un altre preocupació del Cueta és si l'amor es gasta o bé dura per sempre i, una vegada més, la seva mare el tranquil·litzarà.
--	---

1.2. La gran fàbrica de les paraules

Títol del conte	<i>La gran fàbrica de les paraules (Le Grande Fabrique de Mots, 2009)</i>
Autor	Agnès de Lestrade
Traducció	Sleepyslaps, SL
Il·lustrador	Valeria Docampo
Ciutat	Barcelona
Any d'edició	2010 (2 ^a edició)
Editorial	Sleepyslaps
Temes	Amor, el valor de les paraules
Criteris de selecció	És un conte que fa exercitar el criteri personal dels infants, explicant implícitament el valor que tenen les paraules, i si aquestes són per expressar amor, encara més! També, farà reflexionar als menuts, de manera latent, sobre el valor dels diners.
Resum	Al país de la gran fàbrica de les paraules, aquestes surten cares i són males d'aconseguir. Per això, la gent parla poc, menys del que voldria. En Dídac li encantaria dir-li a l'Aura que se l'estima però no té aquestes paraules. Finalment, se les enginyarà per fer-li arribar els seus sentiments.

1.3. Mare, de quin color són els petons?

Títol del conte	<i>Mare, de quin color són els petons?</i>
Autor	Elisenda Queralt

Traducció	—
Il·lustrador	Carla Pott
Ciutat	Saragossa
Any d'edició	2005
Editorial	ItsMagical
Temes	Amistat, els colors de l'arc de Sant Martí
Críteris de selecció	És un conte d'història natural que és narrat a través d'un personatge infantil que ajudarà als infants a veure-s'hi identificats. La seva estructura repetitiva permetrà als petits preveure els esdeveniments que estan per venir, cosa que els satisfarà. La seva tendresa emocionarà a petits i grans.
Resum	En Roger com cada dia, abans d'anar a dormir va a acorrucar-se una estona al llit de la mare. Aquella nit en Roger vol saber de quin color són els petons. La mare li explicarà que hi ha petons de moltes formes i colors, i que cada un ens vol dir una cosa diferent.

2- L'amistat

2.1. *El peix irisat*

Títol del conte	<i>El peix Irisat (Der Regenbogenfisch, 1998)</i>
Autor	Marcus Pfister
Traducció	Francina Jordà
Il·lustrador	Marcus Pfister
Ciutat	Barcelona
Any d'edició	2005
Editorial	Beascoa
Temes	Amistat, solidaritat, saber compartir, solitud, enveja i egoisme
Críteris de selecció	És un conte que fa exercitar l'esperit crític dels infants perquè implícitament ensenya el valor de l'amistat, la solidaritat i el

	saber compartir i com l'egoisme només porta a la solitud. Els protagonistes són animals i això li dóna el punt just d'estranyesa que farà que una història natural resulti atractiva a l'infant.
Resum	El peix irisat és el peix més bonic del món de l'oceà perquè està recobert d'escates lluents. Tots els seus amics li tenen enveja i li demanen que els regali una de les seves escates però ell no vol fer-ho per res del món. Els peixets cansats de les seves negatives, el deixen sol i sense amics. Un dia el peix Irisat es troba amb l'Octopus qui li dóna la clau per recuperar les amistats. Aquest, seguirà les seves recomanacions i repartirà les seves escates entre els seus amics. D'aquesta manera, aconseguirà no ser el peix més bonic de l'oceà però sí el més feliç.

3- La ràbia:

3.1. *Quina rebequeria!*

Títol del conte	<i>Quina rebequeria (Grosso colère, 2000)</i>
Autor	Mireille d'Allance
Traducció	Paula Vicens
Il·lustrador	Mireille d'Allance
Ciutat	París
Any d'edició	2000
Editorial	Corimbo
Temes	Ràbia
Críteris de selecció	És un conte d'història natural que fa exercitar el criteri personal dels infants perquè a través d'un personatge fantàstic, un monstre que aporta el punt just d'estranyesa a la història, ensenya les conseqüències negatives a què condueixen les rebequeries. La seva estructura és molt simple i clara. Els infants es sentiran

	identificats amb el protagonista i podran reflexionar sobre les seves rebequeries.
Resum	En Robert ha passat un mal dia i a sobre el seu pare li posa espinacs per sopar. A ell no li agraden però el seu pare li diu que se les ha de menjar. En Robert s'enrabia molt i de dintre seu neix una Cosa que li destrossarà la seva joguina preferida. Quan el Robert veu el que li ha fet, s'enfada amb la Cosa i aquesta es torna cada cop més petita fins que la pot tancar en una caixeta. Finalment, baixarà a sopar.

4- Empatia:

4.1.El pirata de les estrelles

Títol del conte	<i>El pirata de les estrelles</i>
Autor	Albert D. Arrayás
Traducció	—
Il·lustrador	Albert D. Arrayás
Ciutat	Barcelona
Any d'edició	2014
Editorial	Babulinka Books
Temes	Empatia i Amistat
Críteris de selecció	És un conte d'estructura senzilla i repetitiva, que farà reflexionar als menuts respecte el fet de posar-se en el lloc dels altres, d'una manera atractiva i fàcilment comprensible per als infants, ja que el protagonista és un pirata.
Resum	El pirata Ulisses té molta gana i decideix menjar-se les estrelles. Pel camí, anirà demanant a una sirena, a una balena i a un remolí de vent com arribar-hi. Al final, aconsegueix menjar-se-les totes però la Lluna es posa molt trista perquè l'ha deixat tota sola. A Ulisses li sap greu el que ha fet i decideix anar a cercar un tresor

	que li donarà la recepta per poder fer més estrelles per retornar el somriure a la Lluna.
--	---

5- Totes les emocions:

5.1. *El monstre de colors*

Títol del conte	<i>El monstre de colors</i> (2012)
Autor	Anna Llenas
Traducció	—
Il·lustrador	Anna Llenas
Ciutat	Barcelona
Any d'edició	2013 (2 ^a edició)
Editorial	Flamboyant
Temes	Identificació dels set sentiments bàsics.
Criteris de selecció	És un conte d'estructura senzilla que ajudarà als menuts a identificar les emocions bàsiques. El fet que el protagonista sigui un monstre, serà l'atractiu que enganxarà als infants, ja que és el que li ofereix el punt just d'estranyesa a les vivències sentimentals que ells viuen en primera persona.
Resum	El monstre de colors s'aixeca un dia ben embolicat d'emocions. Una nena li explicarà que totes juntes no funcionen i que cal posar-les en ordre. Per això, l'ajudarà a separar-les, explicant-li com les pot identificar. Ara bé, n'hi haurà una que despistarà a la nena.

De la temàtica de «Condicció humana» que fa referència al creixement des del punt de vista psicològic, sociològic o biològic d'una persona o una família, la recerca de la pròpia identitat, ritus de pas, la mort... Es troben els següents contes:

1- La identitat:

1.1. La bruixa Brunilda

Títol del conte	<i>La bruixa Brunilda (Winnie the Witch, 1987)</i>
Autor	Valerie Thomas
Traducció	Lluïsa Moreno LLort
Il·lustrador	Korky Paul
Ciutat	Barcelona
Any d'edició	2011
Editorial	BLUME
Temes	Identitat individual
Críteris de selecció	És un conte, escrit amb un toc d'humor, que farà reflexionar a l'infant sobre la identitat, de manera latent. A més, l'estructura és senzilla, es va repetint sempre el mateix esquema en cada escena, fet que permetrà als infants seguir fàcilment el conte. També, és molt ràpid en l'acció, sempre seguit passen coses i això farà que els menuts es mantinguin atents a la història.
Resum	La bruixa Brunilda viu a una casa tota negra amb el seu moix, en Bru, que també és tot negre. Això, li porta molts problemes perquè mai el veu i s'hi entrebanca. Per tant, decideix canviar-lo de color. Ara bé, a n'en Bru no li agrada gens ser d'un altre color. Per això, decideix fer-se enfora de la Brunilda. Ella, se l'estima i vol que torni, de manera que haurà de trobar una solució per tal que això passi. Finalment, ho aconseguirà i podran viure junts sense més problemes.

1.2. El somni d'en Mateu

Títol del conte	<i>El somni d'en Mateu (Matthew's dream)</i>
Autor	Leo Lionni
Traducció	Marta Borràs

Il·lustrador	Leo Lionni
Ciutat	Pontevedra
Any d'edició	2013
Editorial	Kalandraka
Temes	Identitat, somnis, art
Criteris de selecció	És un conte que fa exercitar el criteri personal dels infants, ja que ensenya el valor de lluitar per als teus somnis. La seva estructura és senzilla i l'acció és ràpida, sempre passen coses. A més, té l'atractiu de ser una història protagonitzada per animals, fet que aporta el punt just d'estranyesa a una història natural, que li pot resultar familiar i propera a l'infant.
Resum	Els pares d'en Mateu somien que el seu fill es convertirà en metge i sortirà de les golfes polsegoses on viuen. Ara bé, a través d'una visita al museu, en Mateu descobrirà que l'art ho és tot per a ell. Un somni revelador l'inspirarà tot tipus de formes i colors. Així, serà com decidirà que la seva vocació és ser pintor.

2- L'autoestima:

2.1. La vaca que va pondre un ou

Títol del conte	<i>La vaca que va pondre un ou (The Cow That Laid dan Egg, 2006)</i>
Autor	Andy Cutbill
Traducció	José Morán Ortí
Il·lustrador	Russell Ayto
Ciutat	Barcelona
Any d'edició	2008
Editorial	Serres
Temes	Autoestima

<p>Críteris de selecció</p>	<p>És un conte que fa exercitar el criteri personal dels infants, ja que ensenya el valor de ser diferent, però sense fer-ho explícitament com un conte moral. La seva estructura és senzilla i l'acció és ràpida, sempre passen coses. A més, té l'atractiu de ser una història rimada, fet que accentua el punt d'humor amb què està escrit.</p>
<p>Resum</p>	<p>Na Margalida és una vaca que es sent diferent perquè no sap fer el que les altres vaques fan i, per això, està trista. Les gallines cerquen una solució, per això, li faran creure que ha posat un ou. Aquest fet la farà sentir especial i única, tot i que les altres vaques envejoses no la creguin. Aquest ou li canviarà la vida a na Margalida.</p>

2.2. Orelles de papallona

Títol del conte	<i>Orelles de papallona (Orejas de mariposa)</i>
Autor	Luisa Aguilar
Traducció	Joan Barahona
Il·lustrador	André Neves
Ciutat	Barcelona
Any d'edició	2008
Editorial	kalandraka
Temes	autoestima
Críteris de selecció	<p>És un conte de temàtica burlesca que fa exercitar el criteri personal dels infants. Al final, ensenya el valor de ser diferent, però sense fer-ho explícitament com un conte moral. La seva estructura és clara, senzilla i repetitiva, cosa que en facilita la comprensió. Les imatges són molt suggerents i fan exercitar la imaginació.</p>
Resum	<p>Els companys de classe s'enriuen de la clara, li diuen que és una orelluda. La seva mare li explica que té orelles de papallona, unes orelles «que pinten de colors les coses lletges». D'aquesta</p>

	manera és com la Clara farà front a les burles dels seus companys, amb una mirada positiva sobre ella mateixa.
--	--

3- La mentida

3.1. La cosa que fa més mal del món

Títol del conte	<i>La cosa que fa més mal del món (La cosa que más duele en el mundo)</i>
Autor	Paco Livan
Il·lustrador	Roger Olmos
Ciutat	Pontevedra
Any d'edició	2005
Editorial	OQO editora
Temes	La mentida
Críteris de selecció	Aquest conte es caracteritza per la presència de l'humor i d'un llenguatge rimat, a través de frases fetes com la següent: «Quan un rei es grata el cap, no és perquè hi tingui polls; és perquè està amoïnats». Al final del conte apareix una ensenyança clau. La mentida és la cosa que fa més mal del món. Per tant, és un conte que fa exercitar el criteri crític dels infants. Les imatges són molt suggerents i afegeixen humor a la història.
Resum	És la història d'una hiena i d'una llebre que parlen sobre què és el que fa més mal del món. La llebre li explica que és la mentida però la hiena no s'ho creu. Per això, la llebre, d'una manera enginyosa, li haurà de demostrar.

4- La mort

4.1. *Per sempre més*

Títol del conte	<i>Per sempre més (Always and forever)</i>
Autor	Alan Durant
Traducció	Dolors Senserrich
Il·lustrador	Debi Gliori
Ciutat	Barcelona
Any d'edició	2003
Editorial	Grupo Editorial Ceac, S.A.
Temes	La mort, la pena per la pèrdua d'un ésser estimat, la resiliència (com superar aquest dolor)
Criteris de selecció	És una narració d'història natural, amb la intervenció d'animals molt personificats, que ajuda a tractar el tema de la mort amb els menuts i fa exercitar el seu criteri personal.
Resum	La Llúdrria, el Talp, la Guineu i la Llebre vivien junts en una casa del bosc. Tots eren molt feliços però un dia la Guineu es va posar malalta i va morir. Els seus amics estaven molt tristos i no sortien de casa, no sabien continuar vivint. Al final, aquests tres amics trobaran la manera de seguir endavant recordant tots els bons moments viscuts amb la Guineu.

5- L'avarícia

5.1. *La casa més gran del món*

Títol del conte	<i>La casa més gran del món (The Biggest House in the World, 1968)</i>
Autor	Leo Lionni
Traducció	Marta Borràs
Il·lustrador	Leo Lionni

Ciutat	Barcelona
Any d'edició	2008
Editorial	Kalandraka
Temes	L'avarícia
Críteris de selecció	Aquest conte fa exercitar el criteri personal els infants perquè narra el perquè l'avarícia romp el sac. A més, el ser narrat a través de personatges animals, aporta el punt just d'estranyesa a la història perquè sigui atractiva als ulls dels infants. Per altra banda, la seva estructura és senzilla i permet seguir la història fàcilment.
Resum	Un caragolet petit diu que vol tenir la casa més gran del món però el seu pare li explica la història d'un caragol que la va tenir i no va pas sobreviure. Des d'aquell moment, el caragol es conforma en tenir una casa petita i si algú li pregunta perquè la seva casa es tant petita, els conta el conte de «La casa més gran del món».

6- El treball col·laboratiu

6.1. *Neda-que-neda*

Títol del conte	<i>Neda-que-neda</i> (Swimmy, 1963)
Autor	Leo Lionni
Traducció	Ignasi Centelles
Il·lustrador	Leo Lionni
Ciutat	Pontevedra
Any d'edició	2007
Editorial	Kalandraka
Temes	Diversitat, enginy, treball en equip, superació de les pors
Críteris de selecció	És un conte que fa que fa exercitar el criteri personal dels infants, explicant implícitament que, dins el grup, la diferència pot ésser

	<p>una avantatge i que el treball en equip ajuda a aconseguir coses que sols no es podrien fer. Tot és narrat a través d'uns personatges animals, en aquets cas, animals marins. És una història breu i senzilla acompanyada d'unes il·lustracions magnífiques i suggerents que complementen bé la història.</p>
Resum	<p>Neda-que-meda és un peixet negre que es queda sol al mar, després que una tonyina s'hagi menjat als seus amics els peixets vermells. Aquest fet, el farà emprendre un llarg viatge per l'immens oceà, a través del qual viurà moltes aventures i coneixerà molts amics. Es trobarà també, amb peixets vermells i els convidarà a jugar però ells li explicaran que tenen por de ser cruspsits. En Neda-que-neda els ensenyarà que junts poden simular ser un peix gegant i sortir a jugar sense patir per ser atacats.</p>

7- La desobediència

7.1. La zebra Camil·la

Títol del conte	<i>La zebra Camil·la (A cebra Camila, 1999)</i>
Autor	Marisa Núñez
Traducció	Maria Viu
Il·lustrador	Óscar Villán
Ciutat	Pontevedra
Any d'edició	2000
Editorial	Kalandraka
Temes	La desobediència. Els números.
Criteris de selecció	És un conte d'estructura molt repetitiva i senzilla. A més, és una història natural que presenta una situació de vida quotidiana, la desobediència dels infants. Per altra banda, el fet que sigui protagonitzada per animals li ofereix el toc just de fantasia que

	<p>necessiten els menuts per sortir de la quotidianitat. A més, es juga amb el llenguatge rimat, repetint sempre la mateixa estructura en els diàlegs directes. També, fa exercitar l'esperit crític dels infants, ja que mostra les conseqüències d'una mala acció (no fer cas a la mare). Ara bé, el final feliç està assegurat i, finalment, el que transmet, de manera implícita, és que els pares sempre miren pel bé dels fills i que faixin el que faixin sempre els estimaran.</p>
Resum	<p>La zebra Camil·la viu en un país on fa molt de vent. Per això, la seva mare no la deixa sortir al carrer sense els calçons i els tirants. Ara bé, la Camil·la es fa gran i aquelles robes li molesten, per això, un dia decideix no fer cas a la mare i sortir al carrer sense. El que passa és que per un caprici dels vents la petita zebra perd set ratlles i anirà caminant de camí cap a casa plorant. Per aquest camí, s'anirà trobant diferents animals que li oferiran ratlles diverses i ben acolorides. Finalment, la mare l'espera a casa amb la darrera ratlla que li manca.</p>

8- La imaginació i la fantasia

8.1. *Allà on viuen els monstres*

Títol del conte	<i>Allà on viuen els monstres (Where the Wild Things Are, 1963)</i>
Autor	Maurice Sendack
Traducció	Maria Viu
Il·lustrador	Maurice Sendack
Ciutat	Pontevedra
Any d'edició	2010
Editorial	Kalandraka
Temes	Fantasia infantil, somnis, imaginació, enyorança dels ésser estimats

<p> criteris de selecció</p>	<p> És un conte d'història natural protagonitzat per un infant a través del qual l'infant oient podrà connectar-se amb el seu jo interior. Per tant, és un conte que fa exercitar el criteri personal de l'infant. El caracteritza la rapidesa en l'acció que enganxarà a l'infant, tant com els personatges monstruosos que hi surten, que li aporten el punt just d'estranyesa.</p>
<p> Resum</p>	<p> En Max és castigat sense sopar a la seva habitació. Allà, el nen imagina que viatja al món on viuen els monstres. El petit domina a tots els que allà hi viuen i es converteix en el Rei dels Monstres. Ara bé, al cap d'un temps d'estar allà enyora que algú l'estimi. Farà el viatge de retorn a la seva habitació i es trobarà el sopar a punt.</p>

Pel que fa al tema de la «Família», es troben els següents contes:

1- L'arribada d'un germà:

1.1. *M'estimes o no m'estimes?*

<p> Títol del conte</p>	<p> <i>M'estimes o no m'estimes? (Tu m'aimes ou tu m'aimes pas? 2002)</i></p>
<p> Autor</p>	<p> Carl Norac</p>
<p> Traducció</p>	<p> Anna Coll-Vinent</p>
<p> Il·lustrador</p>	<p> Claude K. Dubois</p>
<p> Ciutat</p>	<p> Barcelona</p>
<p> Any d'edició</p>	<p> 2004</p>
<p> Editorial</p>	<p> Corimbo</p>
<p> Temes</p>	<p> Arribada d'un germà petit a la família. Alegria i gelosia.</p>
<p> criteris de selecció</p>	<p> És un conte d'història natural protagonitzat per animals (hàmsters) que ajudaran a l'infant a entendre l'arribada d'un membre nou a la família, per tant, farà exercitar el seu criteri</p>

	personal. De manera senzilla, ràpida i amb molta tendresa mostra els sentiments de l'infant-animal davant aquest fet.
Resum	La Lola està ansiosa per conèixer al seu germà petit però quan ho fa, es troba que aquest cada vegada que ella li parla, plora. Per això, la Lola pensa que el seu germà no se l'estima. A més, els seus pares ja no li fan tant de cas com abans i es sent sola. Ara bé, els seus pares s'encarregaran de què la Lola es senti estimada i, finalment, ella comprendrà que el seu germà se l'estima.

2- Divorci:

2.1. *Visc a dues cases*

Títol del conte	<i>Visc a dues cases (In Woon in Twee Huizen, 2008)</i>
Autor	Marian de Smet
Traducció	Juan Carlos Castellón
Il·lustrador	Nynke Talsma
Ciutat	Eslovènia
Any d'edició	2008
Editorial	Malsinet
Temes	Divorci. Comprensió. Amor.
Criteris de selecció	És un conte d'història natural que explica el que sent un infant quan els pares es separen. Els menuts que passin per una història similar podran identificar-se amb la protagonista, per tant, és un conte que fa exercitar el criteri personal dels infants. La seva estructura és senzilla i fàcil d'entendre per als infants.
Resum	La Nina abans tenia una casa on vivia amb el pare i la mare. Aquests es feien besades i abraçades. Un dia van començar a discutir i ja no es feien abraçades ni petons. Ara, la Nina té dues cases, a vegades, viu amb el pare i, a vegades, amb la mare. Quan

	està a casa d'un, enyora l'altre però en els dies importants els dos estan allà perquè se l'estimen molt, això no ha canviat.
--	---

3- Adopció:

3.1. *La princesa que va venir de la Xina*

Títol del conte	<i>La princesa que va venir de la Xina (La princesa que vino de China)</i>
Autor	Marga Martín i Josu García
Traducció	Anna M. Olivella
Il·lustrador	Juanjo Baron
Ciutat	Bilbao
Any d'edició	2004
Editorial	G&J
Temes	Adopció
criteris de selecció	És un conte d'història natural, amb un punt de ficció, que aporta l'estranyesa necessària per a captivar els infants i fer-los viure la màgia del conte. És un conte adequat per explicar als infants adoptats, i als seus germans, ja que és una bonica història imaginària amb grans dosis de realitat. Per altra banda, és un conte que juga amb el llenguatge i aprofita els caràcters de la llengua xinesa per afegir misteri a la història.
Resum	En un regne d'un país no massa llunyà hi vivia un rei, una reina i el seu petit príncep. Aquesta família volia una princesa però al seu país ja no n'hi quedaven. Una tortuga màgica els donarà la clau per saber on han de buscar i de la mà d'un drac volador arribaran al país on hi trobaran la seva petita princesa que tant desitjaven.

4- Amor patern-filial:

4.1. *Un estel per al Quico Coet*

Títol del conte	<i>Un estel per al Quico Coet</i>
Autor	Julie Sykes
Traducció	Marc Fahey
Il·lustrador	Jack Tickle
Ciutat	Barcelona
Any d'edició	2000
Editorial	Beascoa
Temes	L'amor fraternal
Criteris de selecció	És un conte que fa exercitar el criteri personal dels infants, ensenyant les conseqüències de les bones accions, però sense fer-ho explícitament com un conte moral. A més, en el llenguatge que s'utilitza hi apareixen moltes onomatopeies i el fet que els protagonistes siguin coets, atraparà als menuts. També, és adequat perquè presenta una estructura clara, senzilla i repetitiva que en facilita la comprensió.
Resum	En Quico Coet vol regalar un estel a n'en Joanot el Forçut. Cada vegada que en Quico es pensa que ja ha arribat a l'estel, es troba amb un amic. El darrer que es troba és en Centella Rabent, que s'ha quedat enganxat dins un cràter de la Lluna. En Quico pot ajudar-lo a tornar a casa, ja que sol no pot, o deixar-lo allà sol i seguir cercant l'estel. Finalment, prioritza ajudar al seu amic. En contar-li tot el viatge a n'en Joanot el forçut, aquest es sentirà molt orgullós del seu fill.

En la temàtica referida al «context», trobem els següents contes:

1- Animals

1.1. *De què fa gust la lluna?*

Títol del conte	<i>De què fa gust la Lluna? (Wie schmeckt der Mond? 1993)</i>
Autor	Michael Grejniiec
Traducció	Maria Viu
Il·lustrador	Michael Grejniiec
Ciutat	Pontevedra
Any d'edició	2014 (13 ^a Ed.)
Editorial	Kalandraka
Temes	Animals, amistat, treball col·laboratiu, compartir
Criteris de selecció	És un conte d'estructura senzilla, repetitiva i acumulativa que ajudarà als infants a anticipar-se als esdeveniments i a exercitar el seu criteri crític, aprenent el valor de l'amistat i el treball en equip.
Resum	Des de fa molt de temps, els animals volen saber de què fa gust la Lluna però com que sols no poden, decideixen demanar ajuda a un amic. Així, la tortuga cridarà a l'elefant, aquest a la girafa i la girafa a la zebra. La Lluna s'ho pren com un joc i cada vegada s'allunya una mica més. Després, la zebra cridarà al lleó i aquest a la guineu i, finalment, al ratolí, qui aconseguirà agafar-ne un trosset. Per això, tots podran tastar-la.

1.2. *La talpeta que volia saber qui li havia fet allò al cap*

Títol del conte	<i>La talpeta que volia saber qui li havia fet allò al cap (Vom kleinen Maulwurf, der wissen wollte, wer ihm auf den Kopf gemacht hat, 1989)</i>
Autor	Wolf Erlbruch
Traducció	Maria Viu
Il·lustrador	Werner Holzwarth

Ciutat	Pontevedra
Any d'edició	1999
Editorial	Kalandraka
Temes	Animals. Els excrements.
Criteris de selecció	<p>Conte d'història natural narrat a través de personatges animals. La seva estructura és repetitiva i això permet a l'infant anticipar-se als esdeveniments. La presència d'onomatopeies referents al so que fan els excrements dels animals al caure al terra, aporta humor a la narració i ajuda a captar l'atenció dels menuts.</p>
Resum	<p>La talpeta es desperta amb un excrement al cap i vol saber qui li ha fet allò. Molt indignada, va a cercar els animals que viuen al camp per descobrir qui ha estat. Durant el camí aprendrà com són els excrements de cada animal que va a visitar. Finalment, resoldrà el misteri.</p>

1.3. *El conillet blanc*

Títol del conte	<i>El conillet blanc (O coelliño branco, 1998)</i>
Autor	Xosé Ballesteros
Traducció	Maria Viu
Il·lustrador	Óscar Villán
Ciutat	Pontevedra
Any d'edició	2006
Editorial	Kalandraka
Temes	Animals. L'astúcia.
Criteris de selecció	<p>És un conte d'estructura repetitiva i circular, comença i acaba a la casa del conillet. El juga amb el llenguatge rimat, repetint sempre la mateixa estructura en els diàlegs directes. El final sorprendrà a l'infant ensenyant-li, implícitament, una lliçó: els petits també poden guanyar als grans. A vegades, és més important l'astúcia que la mida. Les imatges són molt suggerents</p>

	i un tant, burlesques, s'allunyen de la manera típica de dibuixar els animals.
Resum	El petit Conillet Blanc surt de casa per anar a cercar unes coliflors per fer-se un brou i en tornar es troba que la Cabra Cabrassa li ha pres la casa i no el deixa entrar. Ell, va a cercar altres animals que l'ajudin a recuperar la casa però tots temen a la Cabra i no ho fan; tots, menys un, qui l'ajudarà a recuperar la casa.

2- Naturalesa

2.1. *L'erugueta goluda*

Títol del conte	<i>L'erugueta goluda (The very hungry caterpillar)</i>
Autor	Eric Carle
Traducció	Anna Duesa
Il·lustrador	Eric Carle
Ciutat	Madrid
Any d'edició	2007
Editorial	kókinos
Temes	Naturalesa. Les etapes del creixement. Dies de la setmana. Fruites. Números.
Criteris de selecció	És una faula sobre la naturalesa. La seva estructura és acumulativa. Serveix per explicar als infants d'on venen les papallones d'una manera senzilla i atractiva.
Resum	L'erugueta té molta gana, cada dia de la setmana menja una fruita més que l'anterior. D'aquesta manera creix de mida fins que un dia despertarà i ja no serà una eruga sinó una papallona preciosa.

3- Vida urbana o rural

3.1. *El carter Joliu o unes cartes ben especials*

Títol del conte	<i>El carter Joliu o unes cartes ben especials (The Jolly Postman or Other People's Letters, 1986)</i>
Autor	Janet Ahlberg
Traducció	Antoni Vicenç i Xavier Roca
Il·lustrador	Allan Ahlberg
Barcelona	Madrid
Any d'edició	2001
Editorial	Destinos
Temes	La feina de carter. Tipologies textuais (follet informatiu, carta formal, invitació d'aniversari...).
Críteris de selecció	És un conte d'història natural narrat a través de personatges animals i màgics extrets de contes populars de fades que fora de context resultaran divertits als infants. Es juga amb el llenguatge rimat. A més, té l'atractiu d'incloure cartes de debò que els menuts podran tocar i sentir, així, més viva la narració.
Resum	El carter joliu reparteix cartes de diferent índole (invitacions d'aniversari, targetes postals, fulls de propaganda...) a personatges coneguts de la literatura popular de fades.

Per últim, pel que fa a «l'entorn», es troben els següents contes:

1- Acceptar la diversitat

1.1. *Una altra cosa*

Títol del conte	<i>Una altra cosa (Something Else, 1994)</i>
Autor	kathryn Cave
Traducció	Laura Llahí
Il·lustrador	Chris Riddel

Ciutat	Barcelona
Any d'edició	2003
Editorial	Elfos
Temes	Diversitat, acceptar la diferència
Criteris de selecció	És un conte que fa exercitar el criteri personal dels infants, ja que ensenya, de manera latent, el fet d'acceptar que tots som diferents. És narrat a través d'uns personatges peculiars, una espècie de monstres que aporten el punt just d'estranyesa per fer la narració atractiva als ulls dels infants. Es juga amb el llenguatge, anomenant als personatges principals «Una Altra Cosa» i «Alguna Cosa».
Resum	Una Altra Cosa no té amics perquè ningú l'accepta. Un dia, apareix a casa seva Alguna Cosa i el primer que fa és treure'l de casa seva atès que és diferent a ell. Finalment, se n'adona que ha fet el mateix que no li agrada que li faixin a ell. Per això, el va a cercar i es fan amics.

1.2. *Sofia, la vaca que estimava la música*

Títol del conte	<i>Sofia, la vaca que estimava la música (Sophie la vache musicienne, 1999)</i>
Autor	Geoffroy de Pennart
Traducció	Paula Vicens
Il·lustrador	Geoffroy de Pennart
Barcelona	Barcelona
Any d'edició	2001
Editorial	Corimbo
Temes	Diversitat, autoestima, la vaca (alimentació, classificació, grup i família).

<p>Críteris de selecció</p>	<p>És un conte narrat a través de personatges animals que ajudarà a exercitar el criteri personal dels infants, ensenyant-los implícitament, que la gent diferent a un mateix pot ser el nostre amic, és a dir, que no s'ha de jutjar per les aparences. L'estructura és senzilla i repetitiva de manera que ajudarà als infants a anticipar les accions, cosa que els satisfarà.</p>
<p>Resum</p>	<p>La vaca Sofia se'n va a la ciutat a provar sort com a músic però allà els animals que realitzen les audicions li posaran difícil. Ningú l'accepta al seu grup, sempre troben que no encaixa. La Sofia, ja a punt de marxar cap a casa, coneix un músic amb qui decidirà muntar un grup i, finalment, es farà famosa a la ciutat.</p>

1.3. En Martí i les balenes

Títol del conte	<i>En Martí i les balenes</i>
Autor	Barbara van Rheen
Traducció	Núria Sales i Rovira
Il·lustrador	Barbara van Rheen
Ciutat	Itàlia
Any d'edició	2003
Editorial	SÍMBOL EDITORS
Temes	Diversitat, autoestima, empatia, amistat, soledat, por, tristesa i alegria. També es pot relacionar amb el tema de l'adopció.
Críteris de selecció	És un conte d'estructura senzilla, que ajudarà als infants a exercitar el seu criteri personal perquè a través del seu protagonista entendran que a ningú li agrada sentir-se diferent i sol, de manera que comprendran el valor de l'amistat. A més, l'amistat entre balenes i humans, aportarà el punt just d'estranyesa que captivarà als menuts. Les imatges són molt suggerents, per tant, en una narració en petit grup, convidaran a fer volar la imaginació.

Resum	<p>En Martí viu enmig de l'immens oceà blau i té per amigues les balenes. Ara bé, a vegades, en Martí es sent sol i petit entre elles i plora, i amb ell, les balenes. Les seves llàgrimes salades arriben a la Núria i els seus amics els dofins, qui decidiran posar remei a la tristor que els hi arriba. Ara, la Núria i en Martí juguen junts, juntament amb les balenes i els dofins, dins l'immens oceà blau.</p>
-------	--

ANNEX B - RECURSOS COMPLEMENTARIS UTILITZATS A L'AULA

En aquest apartat s'explicaran alguns recursos utilitzats per narrar, a l'aula, alguns dels contes-àlbum seleccionats més amunt, a l'apartat 3.4.

1. *El somni d'en Mateu*

Per explicar aquest conte a l'aula de quatre anys, es van preparar alguns elements visuals que ajudessin a marcar les diferents escenes de l'obra. Així, en una cantonada de la taula es van representar les golfes on vivia en Mateu. Aquestes varen ser confeccionades a partir de diaris vells, una granera i una pala i una pepa (descrita al text). Al mig, es va representar el museu que anava a visitar el Museu. Aquest es va construir amb peces de fusta, del racó de construccions de l'aula. A més, s'hi van col·locar quadres en petit format per tal que es veiés que era un Museu. Ara bé, els quadres que s'escolliren no són els que surten a la història. Al respecte, cal esmentar que si s'hagués utilitzat els quadres que surten al conte els infants, com és normal, no s'haguessin estranyat quan la narradora explicava que en Mateu va veure, per exemple, el quadre del Rey Ratolí V. Per últim, es representà les escenes finals en què el Mateu es fa pintor i, per això, es col·locà un ribell amb uns quants pinzells de l'aula. El protagonista, el Ratolí Mateu, fou realitzat amb feltre. Per tant, el protagonista era un titella de tres dimensions que es manejava amb la mà.

Imatge 1. Recursos complementaris utilitzats per a la narració del conte "El somni d'en Mateu". Elaboració pròpia.

2. *El pirata de les estrelles*

Per explicar aquest àlbum il·lustrat, s'ambientà un espai de l'aula. Es tapà una taula amb teles blaves que representaven la mar i, a sobre, s'hi col·locaren unes quantes copinyes. En aquesta zona de la mar blava, s'hi simbolitzaren les diferents escenes de la història. Per una banda, s'utilitzà un vaixell de joguina per representar el mitjà de transport que utilitza el protagonista de la història, el pirata Ulisses (representat amb un ninot de *playmobil*). Per altra banda, es col·locà una illa de joguina, simbolitzada per una palmera.

Pel que fa als personatges, tots eren titelles de diferents tipus. La Lluna, era feta de paper reciclat, pintat de color i enganxat a un pal, per tant, era un titella pla. N'hi havia dues, una que estava contenta i l'altra que estava trista. La sirena, era una pepa de joguina. Per a les estrelles, s'utilitzà una tela amb estels dibuixats. En el moment de la narració en què el pirata es menjava totes les estrelles, s'aixecava aquesta tela i es quedava de fons una tela negra que simbolitzava la nit fosca. Un altre element que també surt a la història i que va ser representat és el cofre del tresor, pel qual s'utilitzà un cofre de joguina.

Per últim, es va fer sonar una música, fluijeta, de fons, amb sons de la mar que embolcallava tot l'espai preparat per al conte. Aquesta música, a vegades tapava la veu del narrador, per tant, quan s'utilitzi aquest recurs s'ha d'anar en compte. Ara bé, amb tot, es creà un clima màgic que afavorí enormement l'atenció dels infants.

Imatge 2. Recursos complementaris utilitzats per explicar "El pirata de les estrelles". Elaboració pròpia.

3. *La zebra Camil-la*

Per introduir aquest conte s'optà per crear una mica de misteri. Així, s'explicà als infants que s'havia trobat una capsa amb ratlles negres i blanques i se'ls demanà què pensaven que hi hauria a dins. Després d'unes quantes intervencions dels infants, es destapà la capsa i, de dins, en sortí un zebra. La narradora se la posà a cau d'orella i explicà als infants que la zebra li havia confessat que tenia ganes que els expliqués la seva història. Després que els infants manifestaren interès per escoltar el conte, la narradora començà la seva narració.

Per altra banda, com es pot observar a la imatge quatre, tots els personatges foren titelles de joguina, excepte l'arc de Sant Martí que fou simbolitzat amb un tros de tela de colors i el caragol que fou confeccionat a partir de fang blanc i una closca de caragol de veritat.

Imatge 3. Recursos complementaris utilitzats per a la narració de "La zebra Camil-la". Elaboració pròpia.

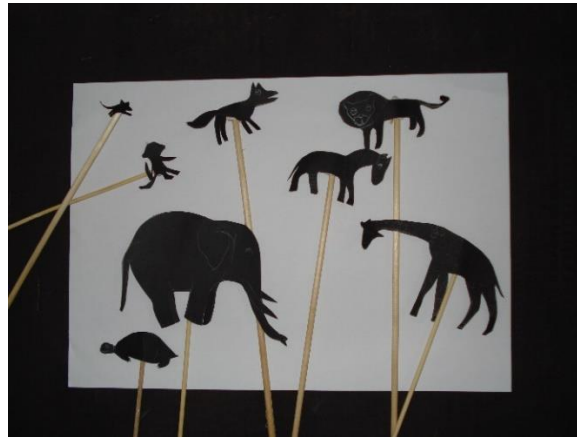
Imatge 4. Titelles utilitzats per explicar "La zebra Camil-la". Elaboració pròpia.

2- De què fa gust la Lluna?

Per explicar aquest conte, es va recórrer a les ombres xineses. Aquest és un recurs que aporta molta màgia a la narració, ja que crea una ambientació tènue i càlida que atreu l'atenció del infants.

Per aquest recurs calen titelles plans amb les siluetes dels personatges i els principals elements que surtin al conte. Així com també, un teatret o simplement una pantalla amb un focus de llum potent al darrera.

En aquest cas, s'optà per utilitzar cartolina negra per confeccionar els titelles, una capsa de cartró pintada de color negre per fer el teatre i, per a la pantalla, s'utilitzà paper vegetal. Per últim, una llanterna feia de focus de llum.

Imatge 5. Titelles plans per explicar "De què fa gust la Lluna?" amb ombres xineses. Elaboració pròpia.

Imatge 6. Teatre utilitzat per explicar "De què fa gust la Lluna?". Elaboració pròpia.

ANNEX C- ACTIVITATS PORTADES A LA PRÀCTICA

Les activitats que van ser portades a la pràctica al centre CEIP Mª Antònia Salvà foren dues i es desenvoluparen a l'aula de quatre anys. Aquestes són les següents:

1- Dramatització d'un conte inventat

- Agrupament i durada de l'activitat:

Aquesta activitat fou portada a terme amb un terç de la classe, nou infants. La durada de l'activitat va ser d'una jornada escolar. Es començà a les 9.30h. fins a la 13h., fent una parada per a l'hora del pati (de 11 a 12h.).

- Desenvolupament de l'activitat:

El primer que es feu en aquesta activitat va ser narrar el conte. Un cop explicat, començà la fase de creació de la nova història. En aquest moment, es feu una pluja d'idees per part dels infants de tot allò que volien canviar: personatges que hi afegirien, els esdeveniments que canviarien, el final... Aquest procés fou laboriós. Per tant, per facilitar la tasca, cada infant decidí què volia ser i, una vegada escollits els personatges, s'inventà la història entre tots. Solia ser el propi infant qui decidia qui seria a l'obra i què faria el seu personatge. Val a dir que els menuts no canviaren massa la història, simplement afegiren personatges, per tal de tots poder fer el paper que més els agradava.

Acte seguit, es passà a representar el nou conte. En aquest moment, es feu a mode de joc, és a dir, com un conte motor. El narrador explicava el conte inventat i els infants l'anaven escenificant. Després, s'introduïren alguns diàlegs breus. A continuació, s'assajà la dramatització fins que els infants tingueren clar quan havien de sortir a escena, què havien de dir i quan havien de fer silenci (tasca important i difícil per a ells).

La segona part de l'activitat, que tingué lloc després del pati, es dedicà a decidir com ambientar l'espai i com caracteritzar els personatges. Cada infant escullí la seva disfressa. Per últim, es feu l'assaig final i es convidà als companys de classe a veure l'obra.

- Conte inventat:

NARRADOR: Molt lluny d'aquí, enmig de l'immens oceà, neda en Martí.

MARTÍ: M'agrada fer acrobàcies amb les balenes.

NARRADOR: En Martí viu amb les seves amigues les balenes.

BALENA 1: Jo som una balena i m'agrada escoltar a en Martí.

BALENA 2: Jo també som una balena i som forta.

NARRADOR: Mentre aquestes balenes jugaven amb en Martí, va aparèixer un tauró molt simpàtic.

TAURÓ: Som un tauró, voleu ser els meus amics?

TOTS: Sí!

NARRADOR: En Martí i les balenes estaven molt contents de poder tenir un amic tauró. Al cap d'una estona, quan estaven jugant, va arribar una altra balena amiga.

BALENA 3: A mi m'agrada botar al fons de l'oceà.

NARRADOR: Per l'altra banda de l'immens oceà hi vivia na Núria amb els seus amics els dofins.

NURIA: Visc amb els meus amics els dofins i m'agrada fer el que fan ells.

DOFÍ 1: Sóc amic de na Núria i m'agrada ballar.

DOFÍ 2: A mi m'agrada menjar peixos.

NARRADOR: En Martí s'estimava molt a les seves amigues les balenes i al seu amic el tauró, però de vegades es sentia sol, trist i una mica petit. Les balenes i el tauró en veure que en Martí plorava, també ho feien elles. Les seves llàgrimes eren tan grans que un dia varen arribar a l'altra banda de l'oceà, just als els peus de na Núria. Quan la darrera llàgrima va tocar a na Núria, aquesta es va posar trista. Els dofins no volien que na Núria estigués trista i, per això, varen dir:

DOFINS: Hem de trobar una solució!

NARRADOR: I dit i fet, juntament amb na Núria varen nedar per l'oceà fins que, de sobte, varen veure una cosa molt petita damunt d'una altra molt més gran. Quan estaven més a prop, es varen adonar que era en Martí damunt d'una balena. En Martí i na Núria es donaren la mà i junts varen nedar ben lluny. Les balenes, el tauró i els dofins també es varen fer amics i varen ser feliços per sempre més. Si avui dia mireu l'oceà, podreu veure balenes fent acrobàcies, dofins ballant amb un tauró i a en Martí i na Núria nedant junts per l'immens oceà blau.

Conte contat, conte acabat, sinó és mentida serà veritat.

En aquesta transcripció de l'obra representada pels infants, no s'han inclòs acotacions perquè els infants s'expressen cada vegada d'una manera diferent, tal i com senten en aquell moment. Per tant, no té sentit intentar planificar els moviments i accions dels menuts. També es precis comentar que és el mestre qui desenvolupà el paper del narrador. Per això, hi hagué moments en què la dramatització s'assemblava més a un conte motor que a un teatre.

Imatge 7. Infants de quatre anys realitzant l'activitat "Dramatització d'un conte inventat". Elaboració pròpia.

- Conclusions:

La valoració final de l'activitat és positiva, ja que els infants es mostraren entusiasmats. A més, foren capaços de recordar la història i d'explicar als companys com l'havien creada. Els comentaris que feren, al final de l'obra, els nens i nenes del públic, van ser molt emocionants perquè mencionaren que els havia encantat aquell conte. A més, demanaren als protagonistes com s'havien inventat aquella narració tan bona, i aquests ho explicaren orgullosíssims. Per tant, és evident que és una activitat molt completa que treballa el desenvolupament del llenguatge i l'expressió oral, així com també la creativitat i la imaginació. Ara bé, és cert que és una activitat que necessita continuïtat en el temps, ja que amb la pràctica els infants anirien comprenent, cada vegada millor, què és això de canviar els contes i, d'aquesta manera, les seves aportacions s'enriquieren.

2- Amanida de contes

- Agrupament i durada de l'activitat:

Per a la realització de l'activitat es dividí el grup classe en dos, quedant d'aquesta manera dos grups d'uns deu infants. A cada grup l'activitat fou presentada de la mateixa manera i la durada va ser de 30 minuts aproximadament.

- Introducció de l'activitat:

Per encetar l'activitat, s'explicà als infants que s'havia tingut un somni raríssim. S'havia somiat que alguns dels personatges dels contes que s'havien explicat a classe es volien barrejar, per viure noves aventures junts. Ara bé, el somni acabava tot just quan anava a començar el nou conte.

A continuació, se'ls explicà que després de realitzar totes les tasques pròpies del matí — rentar-se la cara, les dents, vestir-se i esmorzar—, i ja s'estava a punt per sortir de casa, just al costat de la porta, s'havia trobat una bossa. En aquest moment, se'ls va ensenyar la bossa i entre tots es llegiren les lletres que s'hi reconeixen, vocalitzant-les. Després, es feu una lectura en veu alta, entre tots, guiada per la mestra. Finalment, es descobrí que la bossa duia escrit: «Hi havia una vegada». Acte seguit, se'ls va demanar pel contingut de la bossa i, ràpidament, els infants endevinaren que hi havia els personatges del somni.

- Personatges:

		
<p>La zebra Camil·la</p>	<p>El pirata Ulisses</p>	<p>La Cosa, el monstre de la ràbia</p>

Imatge 8. Personatges que surten a l'activitat "Amanida de contes". Elaboració pròpia.

		
El ratolí Mateu	El Monstre de colors	La Lluna

Imatge 9. Personatges de l'activitat "Amanida de contes". Elaboració pròpia.

Imatge 10. Recursos complementaris utilitzats per a l'activitat "Amanida de contes". Elaboració pròpia.

- Desenvolupament de l'activitat:

Un cop creada la motivació necessària, es va demanar als infants si volien ajudar a construir un nou conte, per a tots aquells personatges que volien viure noves aventures junts. La resposta fou una afirmació unànime.

Així, per començar la narració, es tragué el primer personatge de la bossa que fou la zebra Camil·la. En aquest moment es demanà als infants com volien començar aquell conte. Ells, el primer que feren fou contar l'inici del conte original. Per això, se'ls va recordar que la Camil·la tenia ganes de viure una nova aventura perquè aquella ja la coneixia. Acte seguit, en veure's que no sabien com iniciar la història, se'ls va proposar de treure un altre personatge, demanant-los què podia passar entre aquests dos, si eren amics o enemics. Poc després, arribaren les primeres idees.

Cada idea venia d'un infant diferent i quan es tenia més d'una proposta per continuar la narració, es decidia democràticament, realitzant votacions, quina era l'elegida. Abans de treure un nou personatge, la persona que conduïa l'activitat reconstruïa la història des de l'inici. En aquesta reconstrucció s'afegia dramatisme a la narració, és a dir, es donava vida a les idees dels infants a través dels personatges. Per exemple, es canviava el to de veu per posar un toc d'humor, per afegir intriga, per expressar ràbia... Això motivava als infants a continuar, ja que els feia sentir competents perquè eren ells qui decidien les accions dels personatges. Seguint aquest procediment, les històries van quedar de la següent manera:

Conte 1 (Grup 1):

Hi havia una vegada, una zebra que es deia zebra Camil·la. La Camil·la va anar a passejar i, de sobte, li va aparèixer La Cosa, el monstre de la ràbia. La zebra es va espantar moltíssim i va córrer a amagar-se darrera d'un arbust que hi havia prop d'allà.

CAMIL·LA: Aiii... quina por! Avam si ve... — i mirava per entre les branques de l'arbust. El pirata Ulisses, qui havia sentit a la zebra cridar de por, va aparèixer i va lluitar contra el monstre de la ràbia.

ULISSES: Eh tu! Vina cap aquí, sigues valent i lluita amb mi que tinc una espasa!
El monstre de la ràbia i Ulisses van lluitar i, finalment, Ulisses va matar al monstre. La zebra Camil·la que ho havia vist tot, sortí corrents del seu amagatall i li feu una forta aferrada al pirata Ulisses. Poc després, es va anar fent de nit i va sortir la Lluna.

ULISSES I CAMIL·LA: Per què plores Lluna? —li demanaren plegats.

LLUNA: Perquè em sento molt sola, les meves amigues les estrelles encara no han sortit. Al cap de dos minuts, van aparèixer les seves amigues les estrelles i la Lluna es posà contenta. Temps després, va venir un ratolinet, era el ratolí Mateu, qui ensumant, ensumant es va topar amb la zebra Camil·la i s'hi enfilà per damunt, per respirar més de prop aquell aroma tan bo.

MATEU: Mmm...Quina oloreta que fas!

CAMIL·LA: Em fas pessigolles —deia rient la zebra.

I rialla va, rialla ve, la Camil·la i en Mateu es van enamorar. Després, la Camil·la, en Mateu i el pirata de les estrelles jugaven junts i feliços. El Monstre de colors que era per allà a prop, quan va sentir aquelles rialles, es va aproximar per saber què estava passant. En veure que aquells tres amics s'ho estaven passant tan bé, va demanar si podia jugar amb ells. Els altres tres, el van acceptar de bon grat. Al cap d'una estona de jugar, el Monstre de colors va tenir una idea:

MONSTRE DE COLORS: Teniu gana? Per què no anem a cercar lletres i ens fem un bon sopar?

Tothom hi va estar d'acord, així que la Camil·la, en Mateu, el pirata Ulisses i el Monstre de colors es posaren a cercar lletres per menjar. En varen trobar moltes i van pensar que seria bona idea apropar-se a la Lluna per donar-n'hi a tastar unes quantes. Com que la Lluna estava molt amunt, van haver de posar-se un damunt l'altre per arribar-hi. Finalment, ho van aconseguir i tots acabaren aquell dia amb un bon sopar de lletres.

Conte contat, conte acabat i mamballetes si vos ha agradat!

Conte 2 (Grup 2):

Hi havia una vegada, una zebra que es deia zebra Camil·la. La seva mare no la deixava anar a caminar pel camp però un dia va sortir el sol i la seva mare li va dir que anés a fer una volta per comprar salsitxes, que s'havien acabat.

De sobte, pel camí es va trobar La Cosa, el monstre de la ràbia, que estava tan enfadat que de dins seu li va sortir un monstre de la ràbia encara més gran que ell. Els dos monstres es van posar a destrossar i a cremar els arbres que hi havia a banda i banda d'aquell camí, per on caminava la Camil·la.

El pirata Ulisses en assabentar-se que i havia dos monstres enrabiats que cremaven els seus arbres, va sortir a enfrontar-se amb ells. Van lluitar i quan el pirata Ulisses estava a punt de guanyar-los, els monstres es van rendir.

MONSTRES ENRABIATS: D'acord, d'acord! Perdona'ns Ulisses estàvem molt enrabiats i la ràbia no ens deixava pensar! Marxarem i no tornarem mai més a molestar!

Es va fer de nit i va sortir la Lluna. Aquesta quan va veure els seus arbres cremats i destrossats es va posar a plorar.

ULISSES: No et preocupis Lluna, apagarem el foc i plantarem nous arbres!

La Lluna en sentir aquestes paraules del seu amic Ulisses, es va posar contenta.

Al cap d'una estona, va aparèixer un ratolí, el ratolí Mateu, que es movia seguint el rastre d'una olor que li resultava d'allò més encantador. Ensumant, ensumant, es va topar amb la zebra Camil·la.

MATEU: Mmm.. quina oloreta que fas!

CAMIL·LA: Em fas pessigolles —deia rient la zebra.

Així, rialla va, rialla ve, els dos animallets es van fer molt amics i es van posar a jugar junts, juntament amb el pirata Ulisses. La Cosa, el monstre de la ràbia, els va sentir jugar i s'hi va atracar.

LA COSA: Què puc jugar amb vosaltres? Ja no estic enrabiada i m'he desfet de l'altre monstre!
—La Cosa s'havia tornat bona.

Tothom hi va estar d'acord i es van posar a jugar junts. Quan ja feia una estona que jugaven, va arribar el Monstre de colors i en veure'l, la zebra Camil·la, el pirata Ulisses, el ratolí Mateu i La Cosa, es van posar a cantar la cançó d'aniversari «Per al Monstre molts d'anys» i li van fer una forta aferrada. I, així, tots junts van acabar el dia amb una gran festa.

Conte contat, conte acabat i mamballetes si vos ha agradat!

- Conclusions:

És curiós com oferint la mateixa seqüenciació de personatges, els dos grups han inventat històries ben diferents. Cal adonar-se de la manera en què els dos grups han creat el conflicte principal de la història, perquè tant un com l'altre, ho han fet a partir dels personatges del monstre enrabiada i el pirata Ulisses. Ara bé, la manera de resoldre'l ha estat ben diferent, ja que mentre uns han matat al monstre, els altres li han perdonat la vida i, al final de la història, l'han

fet tornar bo. Rere aquestes decisions hi ha tot un anàlisi psicològic a fer, pel qual el llibre *Psicoanàlisi de los cuentos de hadas* de Bettelheim (1977) seria de gran ajuda.

També es fa notori les relacions que hi ha entre les noves històries i els contes originals. No es podria entendre que la Lluna plora perquè es sent sola, si no es conegués el conte. El mateix passa amb l'inici dels dos contes, que comencen amb un passeig de la zebra Camil·la, ja que a l'original serà a través d'aquest passeig que li començaran a passar coses a la zebra.

Amb tot, considero que el resultat obtingut és prou satisfactori i que els contes inventats, responen a una estructura lògica de narració, ja que tenen un inici, un nus i un desenllaç. Per tant, els infants de manera intuïtiva coneixen l'estructura dels contes. A més, tenint en compte els objectius pels quals fou portada a terme aquesta activitat, que eren principalment, treballar la creativitat i la imaginació, i treballar i desenvolupar el llenguatge oral, han estat complerts, es pot concloure que l'activitat és adient per aplicar a les aules d'Infantil.

A més, és una activitat que pot donar molt de sí ja que, per exemple, la història inventada podria ser després representada per als infants, lligant-la així a una altra de les activitats proposades en aquest treball («Dramatització d'un conte inventat»). Es podria pensar, inclòs, un títol per a aquest conte i una portada, fet que portaria a parlar de com són les portades, què hi surt, quins personatges, quines lletres... És a dir, que d'aquí podria néixer un projecte interdisciplinari molt interessant, que tindria per objectius el desenvolupament del llenguatge i l'expressió oral, i el foment de la creativitat i la imaginació, a partir de la narració oral de contes.

Per concloure, esmentar que aquest annex C pretén evidenciar que és possible tractar competències curriculars a través d'activitats, que tenen el punt de partida en la narració oral de contes, i animar als lectors a continuar proposant activitats com les presentades en aquest treball, a les aules d'Educació Infantil.